Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 49(131) | Vilnius 1939 m. balandžio 27 d. (ketvirtadienis) | Antri metai

BALTIJOS VALSTYBIŲ LIKIMAS

Taip susidėjo aplinkybės, kad maždaug tuo pačiu metu, kai į Berlyną išvyko vyriausias Lietuvos kariuomenės vadas gen. Raštikis, į Varšuvą atvyko vyriausias Estijos kariuomenės vadas gen. Laidoneris. Aišku, kad šie du vizitai turi nemažos politinės reikšmės, bet jokiu būdu negalima daryti toli einančių išvadų jungiant Lietuvos likimą su Vokietija, o Estijos likimą su Lenkija. Ir tai visų pirma todėl, kad lietuviai labai gerai pažįsta vokiečius jau nuo kelių šimtų metų, o Estija, kaip žinia, neturi bendros su Lenkija sienos.

Tačiau negalima merkti akių į savotišką Baltijos valstybių geopolitinę padėtį, nes visos trys valstybės yra tarp kitų trijų didžvalstybių, kurių interesai dažniau nesutampa, negu būna suderinami.

Vokietijos smurtas Klaipėdos klausimu ir Sovietų Rusijos neaiškūs pasiūlymai Estijai ir Latvijai negali nesukelti susirūpinimo Lenkijoje, kuri norėtų matyti Baltijos valstybes nepriklausomomis ir, reikia spėti, negalėtų būti abejinga, jei tose valstybėse mėgintų tuo ar kitu būdu įsigalėti rudieji ar raudonieji imperialistai. Gal todėl lenkų viešoji opinija—spauda su dideliu džiaugsmu sveikino viešintį Lenkijoje gen. Laidonerį ir buvo susirūpinusi dėl generolo Raštikio kelionės į Berlyną.

Esame betgi giliai įsitikinę, o tai pabrėžė ir Kauno spauda, kad Lietuvos kariuomenės vyriausiojo vado kelionė Berlynan buvo tik kurtuazinio pobūdžio, nes tuo metu Vokietijoje viešėjo ir kitų valstybių kariuomenių aukštieji vadai. Toksai mūsų įsitikinimas yra pagrįstas tuo, kad visa lietuvių tauta už vis labiau brangina laisvę, kurios niekam neruoju neatiduos. Jei 1918—1920 metais lietuvių tauta iškovojo nepriklausomybę beveik grynomis rankomis, tai juo labiau neatiduos jos geruoju, be kovos dabar, kada turi savo armiją ir kelis milijonus laisvų sūnų ir dukterų, kurie kiekvienu momentu gali būti kareiviais.

Tas pat galima pasakyti ir apie kitas dvi Baltijos valstybes: Latviją ir Estiją, kurios, kaip ir Lietuva, 1918—1920 metais nepriklausomybę įgijo krauju, užmokėjo už ją daugelio tūkstančių geriausių savo sūnų gyvybėmis.

Taigi Baltijos valstybės nėra kokie nors dirbtini padariniai, kuriems viską suteikė Didįjį karą laimėję prancūzai su anglais. Priešingai, Baltijos valstybės yra tai seniausios Baltijos regione gyvenančios tautos, kurios po kelių šimtų metų vergijos neišmirė, neišnyko, bet išliko gyvos ir gajos ir, atėjus momentui, krauju įrodė savo vertę būti laisvomis.

O Lietuva, didžiausia ir garbingiausia iš visų Baltijos tautų, dar senovėje savo sūnų krūtinėmis gynė visą Baltijos kraštą nuo kryžiuočių vergijos. Kas bent kiek susipažino su istorija, tas gerai žino, kad kryžiuočiai, negalėdami prasiskinti kelio pro Lietuvą, apsupo ją jūromis, įsikurdami Rygoje ir nuo to laiko spaudė Lietuvą iš dviejų pusių. Lietuva ir tokį spaudimą ilgai išlaikė ne kartą skaudžiai pliekdama įsibrovusius į jos žemes kryžiuočius.

Ir kažin, ar netolimoje ateityje nepasikartos istorija. Skirtumas gali būti tik tas, kad senovėje Vakarų Europa ėjo kryžiuočiams į pagelbą ir bendromis jėgomis puldavo Lietuvą. Šiandieną ir Vakarų Europa galutinai įsitikino, kokio žemo pobūdžio yra kryžiuočių ainių veikimo metodai, ir kokius jie turi tikslus.

Kas šiuo metu dar gali galvoti kultūringo žmogaus kategorijomis, tas ne tik neis ranka rankon su hitlerininkais, bet jungsis su kitais į bendrą kovą, kad kaip nors apsaugojus krauju pirktą ir dideliu darbu bei pasišventimu sustiprintą nepriklausomybę. Brangi yra nepriklausomybė kitoms tautoms, ne mažiau brangina ją ir Baltijos tautos, kurios šiuo metu pasitiki visų pirma savo jėgomis ir yra pasiryžusios atstatyti krūtinę kiekvienam, kas tik kėsintųsi jas pavergti.

Klaipėdos atplėšimas yra smūgis ne tik Lietuvai, bet ir kitoms Rytuose esančioms valstybėms. Skubus Klaipėdoje tvirtovių, karo aerodromo statymas aiškiai rodo, kad visa tai daroma ne vien prieš Lietuvą, kuri juk nepuls Vokietijos. Klaipėdos atplėšimas ir jos okupavimas yra neginčijamas įrodymas, kad vokiečiai ne tik neatsisakė nuo savo amžinos svajonės eiti ir joti į Rytus, bet tam žygiui nuosekliai ruošiasi. Be abejo, visa tai kitų valstybių vairuotojams yra gerai žinoma ir todėl matome įtemptą dvasinį ir medžiaginį pasiruošimą gintis. Vieno tik reikia bijoti. Turime galvoje įvairias smulkmenas, kurios galinčios turėti labai nepageidaujamų pasekų ir galinčios sutrukdyti ne vieną svarbų sumanymą. Tačiau galima pasidžiaugti tuo, kad tarp Baltijos valstybių panašų disonansų nėra ir todėl nieks negalį trukdyti bendromis jėgomis saugoti nepriklausomybę, o reikalui atėjus ir ją ginti.

Hitlerio kalba Berlyne

Kaip žinia, šio mėn. 28 dieną 12 val. Berlyne bus atidarytas Vokietijos hitlerininkų partijos reichstagas, kurio dienotvarkėje numatytas tik vienas punktas—Hitlerio kalba. Apie tai oficialiai jau paskelbta, kartu įsakant kalbos metu uždaryti visas įstaigas, įmones ir krautuves, kad tarnautojai galėtų išklausyti Hitlerio kalbos. Pranešama, kad šiame hitlerininkų partijos reichstago posėdyje dalyvaus keli okupuotos Čekijos vokiečiai ir du iš Klaipėdos. Čekijos vokiečių atstovų pavardės nepaduodamos, o okupuotos Klaipėdos hitlerininkus atstovaus veterinorius Neumanas ir Bertulaitis.

Atsarginė vokiečių armija

Jau buvo minėta, kad šiomis dienomis Vokietijoje paskelbtas įsakymas, kuriuo šešerių metų atsarginiai (33—39 metų amžiaus) šaukiami keturių mėnesių pratimams.

Aišku, kad tai yra savotiška mobilizacija, kurią įvykdžius vokiečiai suorganizuos naują atsarginę armiją iš 1.200.000 žmonių, nors vokiečiai vadina pratimais.

Kiek reguliarinėje vokiečių kariuomenėje yra kareivių, nežinia. Bet manoma, kad ne mažiau milijono. Dabar, padidinus daugiau kaip vienu milijonu, vokiečių karo jėgos Hitlerio kalbos metu žymiai padidėjo.

Anglai įspėjo vokiečius

Buvo rašyta, kad visiems padarė didelį įspūdį sumanymas įvesti Anglijoje privalomą karo tarnybą.

Nemažesnį įspūdį padarė netikėtas Anglijos ambasadoriaus į Berlyną sugrįžimas. Kaip žinia, Čekiją vokiečiams okupavus, Anglijos ambasadorius iš Berlyno buvo išvykęs neribotam laikui ir iš viso neaišku buvo, ar jis sugrįš. Dabar netikėtai jam sugrįžus, Europos spaudoje plačiai šis Anglijos vyriausybės žygis svarstomas.

Patsai ambasadoriaus sugrįžimas nėra kokia nors nepaprasta sensacija, bet svarbu tai, kad ambasadorius Hendersonas, kai tik atvyko į Berlyną, tuojau apsilankė pas Vokietijos užsienių reikalų ministrą.

Kalbėdamas su ministru Ribentropu, ambasadorius Hendersonas Anglijos vyriausybės vardu pareiškė, kad Anglija visiškai pritarianti prezidento Ruzvelto telegramai, kuriai priduoda didžiausios reikšmės. Todėl Anglija labai apgailestautų, jei Vokietija neigiamai atsakytų į Ruzvelto pasiūlymą.

Toksai Vokietijos nusistatymas, anglų nuomone, ne tik įtemptų tarptautinę padėtį, bet galėtų baigtis katastrofiškai.

Hendersono pareiškimą Berlyne visos Europos spauda įvertino, kaipo paskutinį Anglijos įspėjimą, kad Hitleris savo kalbą, kol dar ne vėlu, sušvelnintų ir Ruzvelto pasiūlymo neatmestų.

×

Šią žinią padavė oficialės telegramų agentūros. Tačiau netrukus paaiškėjo, kad ambasadorius Hendersonas dar nesikalbėjo su Vokietijos užsienių reikalų ministru, kadangi šis iki šiol vis dar „neturi" laiko, esąs labai „užimtas".

Iš to daroma išvada, kad vokiečiai vengia kalbėti su kitų valstybių atstovais, kol Hitleris pasakys savo kalbą.

Be to, pranešama, kad į Berlyną sugrįžo ir Prancūzijos ambasadorius Kuliondras, bet, tur būt, ir jam iki balandžio 28 dienos nepavyks pasimatyti su atsakingais vokiečių politikais.

Pirmieji lietuvių vokiečių pasitarimai

Kaip buvo rašyta, balandžio 24 d. Berlyne prasidėjo Lietuvos Vokietijos ekonominės derybos. Jose svarstoma ekonominiai, finansiniai ir Klaipėdos uosto laisvos zonos klausimai, kurie yra susiję su Klaipėdos krašto netekimu.

Lietuvos delegacijos sudėtis: pirmininkas — užsienių reikalų ministerijos ekonominio departamento direktorius J. Norkaitis, nariai — prof. Rimka, inž. Augustaitis, dir. Bartuška, dir. Jankauskas, Žemės Banko valdytojas Radušis ir ekspertai — dir. Šernas, Aleknavičius, Brakas ir dir. Statkus.

Pirmą dieną Lietuvos ir Vokietijos delegacijos susipažino su derybų programa ir nustatė jų eigą. Balandžio 25 d. įvyko pirmas abiejų delegacijų posėdis. Po to atskirai tarėsi delegacijų pirmininkai ir ekspertai.

Ryšium su pradėtomis derybomis, praplėstas Lietuvos komisaro veikimas Klaipėdos krašte lietuvių paliktam turtui likviduoti. Komisaro pavaduotoju paskirtas Kalvaitis ir sekretoriumi V. Čečeta.

Kariuomenės tarnyba Anglijoje

Jau buvo rašyta, kad paskutiniu metu Anglijoje susirūpinta privaloma tarnyba kariuomenėje. Tačiau šitokiam sumanymui priešinosi darbo partija, kuri remiasi prieš keletą metų premjero Čemberleno padarytu pareiškimu, kad taikos metu privaloma kariuomenės tarnyba Anglijoje nebus įvesta.

Telegramų pranešimu, Anglijos vyriausybė susitarė su darbo partija, kuri pritarė kariuomenės tarnybos įvedimui. Oficialus šiuo svarbiu klausimu nutarimas bus paskelbtas tik po Hitlerio kalbos.

Vokiečių laikraščiai, rašydami apie tai, pažymi, kad šis Anglijos vyriausybės žygis esą nepadaręs Vokietijoje didesnio įspūdžio.

Svarbūs vizitai Lenkijoje

Kaip žinia, praėjusią savaitę į Lenkiją buvo atvykęs vyriausias Estijos kariuomenės vadas generolas Laidoneris. Būdamas Varšuvoje, gen. Laidoneris kalbėjo su atsakingais Lenkijos politinio gyvenimo vairuotojais, taip pat buvo apsilankęs pas P. Prezidentą.

Vėliau gen. Laidoneris lankėsi centralinėje pramonės apygardoje (COP) ir buvo nuvykęs į Krokuvą. Prieš išvažiuodamas iš Lenkijos, aukštasis svečias priėmė lenkų spaudos atstovus ir papasakojęs savo įspūdžius, patirtus Lenkijoje o taip pat pažymėjęs draugiškus tarp Lenkijos ir Estijos santykius, užsiminė ir apie Estiją.

„Galiu pasakyti,— kalbėjo gen. Laidoneris — kad pas mus yra visiškai ramu. Tačiau reikia numatyti įvykiai. Turime vilties, kad taika bus išlaikyta, bet reikia būti pasiruošusiems gintis su ginklu rankoje. Taigi ir esame pasiruošę. Jeigu kas mėgintų kliudyti mūsų krašta, tam atsakysime su ginklu rankoje. Yra tai mūsų nepalaužiamas nusistatymas. Kitokios išeities nematome".

×

Maždaug tuo pačiu metu viešėjo ir Prancūzijos viešųjų darbų ministras de Monzie, kurio apsilankymui lenkų spauda priduoda didelės politinės reikšmės.

Kaskart daugiau koncentracinių stovyklų

Kaip žinia, nuo 1933 metų pradžios Vokietijoje buvo suorganizuota kelios koncentracinės stovyklos, į kurias buvo talpinami nepageidaujami hitlerininkams asmens. Tokios stovyklos iki šiol dar yra ir jose netrūksta internuotų hitlerizmo priešų.

Paskutinėmis dienomis anglų spauda pranešė, kad Vokietijoje esą steigiamos naujos penkios koncentracinės stovyklos.

Šios stovyklos numatytos karo atveju, kada iš karto būtų internuota apie 40 tūkstančių asmenų.

Londono spauda apie Lenkijos politiką

Vieno įtakingo Londono laikraščio „Sunday Times" korespondentas iš Paryžiaus plačiai aprašo Paryžiaus politinių sluoksnių nusistatymą dėl dabartinės padėties Europoje.

Tą proga minėto laikraščio korespondentas pažymi, kad Paryžiuje aukštai vertinamas lenkų tautos vieningas pasiryžimas ginti savo valstybės neliečiamybę.

Baigdamas savo straipsnį korespondentas padarė išvadą, kad šiuo metu viešoji prancūzų nuomonė labai aukštai vertina sąjungą su Lenkija, kuri kaip taikos, taip ir karo metu yra žymus veiksnys.

Anglija nepripažįsta Čekijos ir Albanijos užėmimo

Ambasadoriaus Hendersono netikėtas sugrįžimas į Berlyną padarė didelį įspūdį ne tik visoje Europoje, bet tuo dalyku buvo kalbėta ir Anglijos parlamente.

Darbo partijos vadas Atle paklausė premjerą, ką reiškia ambasadoriaus Hendersono sugrįžimas į Berlyną ir ar šis įvykis nėra susijęs su Anglijos sumanymu pripažinti Čekijos okupaciją.

Čemberlenas į tai pareiškė, kad Anglija nemano pripažinti Čekijos užėmimo, taip pat nepripažins ir Albanijos užėmimo.

Vokiečių veikla Prancūzijoje

Oficiali prancūzų agentūra „Havas" praneša, kad paskutiniu metu Alzacijoje ir Lotaringijoje buvo pastebėtas nepaprastai didelis ir įtartinas vokiečių organizacijų veikimas.

Prancūzų saugumo organai „negalėdami to toleruoti, uždarė net 3 vokiškas organizacijas. Kartu Prancūzijos prezidentas pasirašė kelis dekretus, kuriais griežtai draudžia organizacijoms gauti pašalpas iš užsienio. Taip pat užkirs kelią propagandai, su kurios pagelba norima sukiršinti prancūzus dėl rasinių ir tikybinių skirtumų.

Spaudos žiniomis Prancūzijos prezidento dekretai yra nukreipti prieš vis didėjančią vokiečių veiklą.

KULTŪRINĖS ŽINIOS

Mūsų kultūrinio gyvenimo negalavimai

Kad mūsų visuomenė yra jau padariusi kultūroje nemažą pažangą, netenka abejoti. Tatai žymu visose gyvenimo srityse. Tačiau lygiai netenka abejoti, kad mūsų kultūriniam gyvenimui dar daug ko trūksta. Ir iš tikro. Pasidairę, galime rasti daug taisytinų ir tvarkytinų dalykų. Apie kai kuriuos šitokių nenormalumų ir norėtųsi čia kiek plačiau pakalbėti.

Apsilenkimas su pašaukimu?

Apie diletantizmą mūsų visuomenėje buvo jau ne kartą kalbama ir spaudoje rašoma. Konstatuota, kad diletantizmas, paviršutiniškumas yra didžiausia kliūtis mums kultūriškai kilti. Yra betgi dar viena kliūtis, kuri be ne yra svarbiausia priežastis pirmosios kliūties, t. y. diletantizmo, paviršutiniškumo. Visi, tur būt, būsime pastebėję, kad, pavyzdžiui, apie literatūrą ir apskritai apie meną daugiausia kalba ir rašo ne tie žmonės, kuriems ši sritis yra artimiausia, bet tie, kurių tiesioginės studijos nieko bendro su menu neturi. Ir tai labai keista. Apie literatūrą, apie meną kalba agronomai, fizikai, buhalteriai, o humanitarai, kuriems čia priklausytų svariausias žodis, dažniausiai arba nieko nekalba ir neparašo arba nagrinėja visai kitokius reikalus, neišskiriant ir agronomijos. Atrodo, kad žmonės yra apsilenkę su pašaukimu. Keisčiausia betgi, kad humanitarai, o tiksliau sakant studijuojantieji ar jau baigę studijuoti literatūrą yra labai nepatenkinti, kai kiti — nehumanitarai imasi kalbėti apie literatūrą. Kalbėkime pavyzdžiais. Turime Meno ir Literatūros draugiją. Pirmiau literatūros, meno reikalai būdavo, galima sakyti, vien tik čia nagrinėjami ir diskutuojami. Štai kas nors skaito paskaitą apie literatūrą arba, sakysime, recenzuoja kurio nors rašytojo naujai pasirodžiusią knygą. Kas dalyvauja diskusijose? Atrodo, kad patys pirmieji turėtų diskutuoti humanitarai, literatūros studiozai ar studiozės. Taip turėtų būti, bet taip, deja, nėra. Patys pirmieji paprastai kalba kaip tik nehumanitarai. O humanitarai sėdi sau, kaip vandens burnon prisėmę, ir nė žodelio. Arba dažniausiai visai neateina į susirinkimus. Jeigu ateina, tai tik vienas, kitas. O paskiau purkštauja, kad apie literatūrą kalba ir paskaitas skaito tie, kurie apie tai nieko neišmano. Kas gi kalbėtų ir paskaitas skaitytų, jeigu ne tie „neišmanėliai"?

Imkime iš eilės savo spaudą. Dabar mūsų spaudoje pasitaiko vis daugiau straipsnių apie literatūrą. Randame ir teoretiškų straipsnių ir recenzijų. Kas rašo tuos straipsnius? Visi, kas nori, tik ne studijuojantieji literatūrą. Ir čia taip pat rodoma nemaža nepasitenkinimo ir daroma visokių priekaištų. Esą, dažniausiai nagrinėjamas pats veikalo turinys, jo tendencingumas, ieškoma veikale visokių problemų, bet visai, esą, nekreipiama dėmesio į veikalo konstrukciją, kompoziciją ir stilių. Trumpai tariant, prikaišiojama, kad veikalai nenagrinėjami iš literatūros teorijos pusės. Bet kas ta literatūrą ir apskritai meno teoriją gali geriausiai žinoti? Tik tie, kurie šią sritį studijuoja ar jau baigė studijuoti. Juk visai suprantama, kad vadinamieji literatūros mėgėjai, kalbėdami apie literatūros teoriją ar nagrinėdami literatūros veikalus, gali padaryti visokių klaidų ir netikslumų. Kitas, žinoma, dalykas, kad kiekvienas kultūringas žmogus apie meną turi būtinai daugiau ar mažiau nusimanyti. Tačiau, iš tikrųjų, nenormalu, kai tik literatūros mėgėjai oficialiai apie literatūrą kalba ir ją kvalifikuoja. Tai yra specialistų, o ne mėgėjų darbas. Ką betgi padarysi, jeigu pašauktieji tyli arba nagrinėja ne savo srities reikalus. Tai tikras sumišimas. Tokia padėtis mūsų kultūrai tiktai kenkia. Ši painiava, mano nuomone, turėtų būti kaip nors sutvarkyta. Pirmiausia tačiau reikėtų paieškoti to nenormalumo priežasčių.

Kodėl taip yra

Norėdami atsakyti į šitą klausimą, turime paliesti besimokančios jaunuomenės auklėjimą. Koks yra tas auklėjimas? Bemaž visi mūsų jaunieji inteligentai yra išėję iš bendrabučių, todėl kiekvienas, manau, gerai žino, koks buvo tasai auklėjimas. Nėra abejonės, kad bendrabučiai yra suvaidinę mūsų visuomenės kultūrinime labai svarbų vaidmenį. Jeigu nebūtų bendrabučių, neturėtumėm šiandie savo jaunosios inteligentijos. Tačiau reikia taip pat pripažinti, kad į gerą auklėjimą bendrabučiuose visai, galima sakyti, nebuvo kreipiama dėmesio. Šiandie, gal būt, auklėjimas bendrabučiuose yra jau tinkamesnis, nes turime jau keletą kvalifikuotų vedėjų. Negalima betgi pasakyti, kad tas auklėjimas būtų visai tinkamas. Blogiausia yra tai, kad nekreipiama dėmesio į auklėtinių savarankiškumo ugdymą. Nepratinama auklėtinių savarankiškai galvoti ir veikti. Ir kas pasirodo? Mokiniai, baigę gimnaziją, yra visai be iniciatyvos, neapsisprendę, nepasiruošę gyvenimui. Juk labai dažnai absolventas, turįs rankoje brandos atestatą, nežino, paklaustas, ką jis mano studijuoti. Pagaliau pasirenka tai, kas pakliūva. O paskum? Paskum visaip būna. Vieni neįstengia baigti studijų, kiti užsiima kitais, pašaliniais dalykais. Taigi toji painiava, apie kurią buvo aukščiau kalbėta, yra visų pirma atsiradusi dėl netinkamo jaunimo auklėjimo.

Auklėjimas turi būti pertvarkytas

Taip, jeigu norime labiau suintensyvinti savo visuomenės kultūrėjimą, būtina yra pertvarkyti auklėjimą bendrabučiuose. Šiandie, tiesą sakant, patys internatai neturi jokios įtakos savo bendrabučių reikaluose, bet ateityje, kada bus pašalinti visi kuratoriai, turėtų būtų tinkamiau susirūpinta jaunimo auklėjimu. Yra vedėjų, kurios kreipia labai didelį dėmesį į religinį auklėjimą. Čia nieks nepeigia tokio auklėjimo. Religinis momentas gyvenime yra labai svarbus ir su tuo reikia skaitytis. Tačiau auklėtinių savarankiškumo iniciatyvos ugdymu taip pat turi būti prideramai rūpinamasi. Tad pirmoj eilėj turėtų būti parūpinta daugiau tinkamų bendrabučių vedėjų.

Kiti negalavimai

Nuolat skundžiamės, kad nei vienoje srityje neturime gerų savo specialistų. Kame ieškoti šio reiškinio priežasčių? Paprastai esame pratę tvirtinti, kad viskam yra kaltos politinės sąlygos. Žinia, dėl politinių sąlygų daugelyje sričių negalime pasirodyti taip, kaip galėtumėm pasirodyti. Bet ne visur ir ne viskam kaltos yra politinės sąlygos. Yra daug sričių, kur ir esamose politinėse sąlygose galėtumėm daug geriau pasireikšti, negu kad dabar yra. Imkime, pavyzdžiui, kad ir meno sritį. Kas gi čia trukdo atsirasti geriems dalyko žinovams? Ir apskritai mokslo sritis yra visiems laisva ir prieinama. Jeigu ne vienur, tai kitur galima įstoti į pageidaujamą su universiteto skyrių ir studijuoti. Tad, rodos, žmonių specialistų galėtumėm sulaukti. Bet jų nesulauksime tol, kol nekils mūsų visuomenėje tikras kultūrinis sąjūdis. Šiuo metu mūsų visuomenėje yra tokia padėtis: kiek kas žino ar išmano, jam to pakanka. Nėra didelių reikalavimų ir pareikalavimų. Visi kaž kur trinamės vieni apie kitus, ir gerai. Nėra didelės konkurencijos, nėra reikalo ir specializuotis, gilinti savo žinias. Reikia tačiau manyti, kad kada nors kils mūsų visuomenėje didesnis kultūrinis sąjūdis, o tada pro paviršutiniškumą turės prasimušti ir tikras žinojimas. *Prie to kultūrinio sąjūdžio pagreitinimo, gali, be abejo, prisidėti tik pati mūsų visuomenė.*

A. Pangonis

Ar Klaipėdos kraštas nelietuviškas?

Reikia sutikti su nacionalizmo dėsniu, kad tautą sudaro žemė kraujas ir kultūra.

Klaipėdos kraštas visu savo paviršium rodo tą patį veidą, kaip Žemaitija ir Nemuno žemupis. Be abejo, kad žemės veidas nuteikia ir formuoja žmogų. Žemės įtaiga amžiams bėgant įeina į žmogaus kraują. Naujos cheminės fiziologinės daviniais pati dirvos sudėtis savo spinduliniu alsavimu savaip žmogų veikia.

Yra kita pusė: žemės istorinė teisė. Tos teisės keli dešimčiai ar keli šimtai metų nepakeičia. O kad lietuvių gyventa, kur dabar gyvenama jau nuo ankstyvosios akmens gadynės, niekas nenuneigs. Čia negyventa jokių kitų tautų ir lietuvių niekur nebuvo išsikelta.

Kad Klaipėdos krašto autektonai yra kito kraujo žmonės nei naujesnių laikų ateiviai vokiečiai, matyti iš pirmo žvilgsnio. Lietuvio veido bruožai, vakarų lietuvio žemaičio: veidas apvalai pailgas, mėlynos akys, nosis tiesi, ilgoka, jos nugarėlė vienodo pločio nuo akių iki nosies smailagalio, kakta aukštoka ir truputį plokščia, galva daugiausia apskrita. Bendri veido ir kūno sudėties bruožai harmoningai ramūs ir švelnūs. Žemaičio ir klaipėdiškio lietuvio veide atsispindi tūkstantametė sėslaus žmogaus ramuma. Iš jo akių matai, kad per jo galvą gali ristis metų tūkstančiai kaip ritosi, jis labai nesukrutės.

Ateiviams vokiečiams, įvairių ir dažnai labai maišytų germaniškų grupių, bendras požymis tas, kad jų veido ir kūno bruožai pasižymi aštrumu, kietumu Gal labiausiai būdinga smulkmena: akys nesutinka viena kitos, kakta apskritesnė, geltonplaukės grupės galva pailgesnė. Tuojau matai, kad čia kito kraujo žmonės, iš jų akių kalba kita sena praeitis, praeitis pilna blaškymosi, ilgo nepasitenkinimo ir aitrios kovos dėl išsigalėjimo.

Jei kiek pasidairysi po Klaipėdos kraštą, yra visai kas kita. O jei kiek pagyvensi — dar daugiau įsitikinsi, kad didelė gyventojų dauguma yra žmonės lietuviško kraujo, lietuviškos kūno sudėties. Dėl tam tikrų istorinių priežasčių socialinės ir tautinės izoliacijos, susimaišymo būta labai maža. Kad jie neretai save vokiečiais pavadina, tai antropologiniu požiūriu reikšmės neturi. Juk daug į šiaurės Ameriką atkeliavusių italų, prancūzų ir airių pavadina save yankiais, politiškai ir gali save taip pavadinti, tik rasiškai tai netikslu.

Kultūros sąvoka labai tampus dalykas. Kultūra platesne prasme tai, kas lyg geologiniu procesu susidėjo tūkstančiais metų, iš pamažu išsikristalizuojančios gyvenimiškos filosofijos ir nežymiai nusėdančių papročių. Kas susidaro kokio verpeto spūstelėjimu ar kokios politinės apidemijos dėka, yra visai kas kita. Moderni kultūra, pagreitinta technikos patobulinimų, įkalta mokyklos suole, nudažyta mados salionuose, apvilkta greitai ir masinai siuvančiose siuvyklose, nemažai kuo gali ir pranešti geologiškai sunkiai besikuriančią kultūrą, tik blogiausias jos požymys — be savo perregimo paviršutiniškumo ji trapi kaip stiklas.

Klaipėdos krašte justi kelių kultūrų susidūrimas. Senos, tūkstantmetės lietuviškos, bendros visai lietuvių tautai, su sena vokiška. Naujos lietuviškos su naujaja vokiška. Senosios lietuviškos bendras požymys tai meilė žemei, dirvos ir miško darbui. Iš čia žmogaus, artimai surišto su žeme, dievobaimingumas ir rimtis. Todėl ir pietizmas niekur kitur Vokietijoje nerado tokios dėkingos dirvos, kaip Mažojoje Lietuvoje. Germanas daugiausia nenuorama ir nenuosėda susimetęs į miestus apkėtė amatus, prekybą, sukūrė pramonę, o jei ir liko laukuose, tai geru noru tik kaip junkeris. Čia vienu atveju pasirodė ir lietuvio silpnumas. Įsikūręs ateivis miestuose, versle, prekyboje, administracijoje, apglėbęs stambius plotus žemės, pasidarė sėslaus žmogaus viršininku ir ponu.

D. Lietuvos lietuvį greičiau ir smarkiau, nors aplinkiniu keliu per Lenkiją ir Rusiją, pagavo prancūzų revoliucijos idėjos. Jis, dar ne tiek seniai nustojęs laisvės, savo nelaisvėje kiečiau spaudžiamas, greičiau ir smarkiau sukruto. Atėjęs į Klaipėdos kraštą, rado čia toliau pažengusios technikos kultūros, aukštesnio gerbūvio vata suvyniota lietuvį. Ateivis vokietis sukruto dėl pavojaus savo pirmaujančiai socialinei būklei, gindamas save baidė klaipėdiškį lietuvį D. Lietuvos lietuvio atsilikimu modernioje kultūroje. Žinoma, kur jam buvo neatsilikti nuo modernios kultūros, kai nuo XIII šmt. pradžios iki XVIII pabaigos, jam ginklo nepadedant, reikėjo grumtis su vokiečių, neretai visos Europos padedamų, veržimusi į lietuviškas žemes ir kai 129 metų teko kęsti visišką nelaisvę pasaulio labiausiai atsilikusioje valstybėje, Klaipėdos krašto lietuvis nespėjo pakankamai išsijudinti, nespėjo visumoje persisunkti atgimusio lietuvio tautiniu idealizmu, o čia jam sukrusti nuolat trukdė jo senas ponas, jo trukdymai. Vokietijos politinei jėgai didėjant, augo grasinimais, ir Klaipėdos kraštas, nespėjo nubusti, vėl atiteko, kam anksčiau kelis šimtus metų priklausė. Tik tie, kas jį vėl paėmė, nors ir tvirtina, kad 87% krašto gyventojų reikalavo to grįžimo, niekados negalės nuneigti, kad Klaipėdos krašto žmonės tiek panuošimčių savo žeme, krauju ir sena kultūra yra gryni lietuviai. Politiškai juos galima padaryti vokiečiais, bet etniškai, rasiškai, kažin ar pavyks kada. Jie vistiek ir toliau bus svetimas kūnas Vokietijos kūne, o istorija moko, kad tik tos valstybės istorijos audrose geriau atsilaiko, kurios rasiškai tautiškai sudaro vienalytį, homogėnišką kūną.

Visų mūsų, norinčių gerų santykių su Vokietija, buvo nuoširdžiai tikėta, kad Klaipėdos kraštas savo kiek maišytais gyventojais, maišyta kultūra, maišyta istorija bus geru tiltu tarp lietuvių ir vokiečių tautų. Todėl lietuviai sutiko duoti Klaipėdos kraštui konstitucinę išimtį, nieku nesikesino į vokiečių socialinę padėtį. Tik, savaime suprantama, negalėjo atsisakyti klaipėdiškius lietuvius tautiškai žadinę ir skynę jiems kelią į naujai susidarančias iš visos Lietuvos ekonominio pasinešimo gyvybinės veiklos sritis. Šis lietuvių nusistatymas, klaidingai suprastas, buvo vietos vokiečių vadinamas lietuvinimo darbu ir, gal būt, buvo viena priežasčių, trukdžiusių gerų santykių įsigyvenimą.

Kas toliau bus, pareis nuo vokiečių tautinės ir kultūrinės politikos. Jei vokiečiai negriaus, kas ligi šiol lietuviško Klaipėdos krašte įsikūrė, jei paliks lietuviškas mokyklas, kultūrines organizacijas, spaudą, iš uosto augimo ir ekonominės valstybės pažangos gražiai įsisteigusias lietuviškas įmones, santykiai vėl galės taisytis. Juk, be abejo vokiečiai gerai numano, kad kaimyniniai santykiai tik tada gali būti tikrai našūs ir pastovūs, kai jie pagrįsti nuoširdumu ir vienodu abipusiu gerbimu.

Lietuvių tauta nežuvo visiškai netekus laisvės, dabar ji jau niekados nežus. Gali žūti valstybės, kelstis jų slenos, — gajos ir stiprios tautos nebijo jokių audrų. Tik kiečiau įsigrūdina. Ir klaipėdiškis lietuvis, paragavęs laisvės, jos jau nepamirš.

Iš „L. A".

Kaip mūsų žmonės sugyvena su gamta

Ir laukiniai paukščiai pasidaro mums artimi draugai ir geri bičiuliai, kada su jais susigyvename. Be jų mums ilgu ir liūdna. Ta ypač jaučiame rudenį netekę jų ir pavasarį sulaukę parskridusių.

Kas nelaukia pavasarį parskrendant gandro, kuris laikomas pavasario pranašu. Gandro kaime laukia ne tik vaikai, bet ir artojai, nes jie, pamatę parskridusį gandrą, meta arklą ir bėga namo reikalauti iš šeimininkės pusvakario. Nuo to laiko iki gandro išskridimo rudenį kaimo artojai gauna vadinamus pusvakarius, arba pavakarius, vadinasi, valgo keturius kartus per dieną.

Kaimo vaikai pavasarį laukdami parskrendančio gandro, dairosi į gandrines ir padangėse, bene pamatys kur „sukantį ratą", ar neišgirs kaimo pakluonėj kalenant raudoną snapą. Daugelis tiki, kad tam visą metą laimė ir pasisekimas, kas pirmas pavasarį pamatys gandrą. Pamatę gandrą vaikai jį sveikina:

— Gandrai, gandrai, kogaga, tavo pati ragana! Gandrai, gandrai, kur buvai, ką mums, vaikams, parnešei?

Mergiotės, pamačiusios gandrą, prašosi pavėžyti taip sakydamos:

— Gužuti, gužuti. mergiotes pavėžyk, pavėžyk, berniokus pakratyk, pakratyk!

Piemenys rūpinasi nepražiopsoti nepasveikinę pavasarį parskridusį gandrą. Jie, pirmą kartą pamatę gandrą, verčiasi kūliu per galvą. Sako, taip daroma, kad šeimininkė vasarą jiems pusvakarius niekad nepamirštų įdėti. Piemenys gandrą labai myli kaip savo geradarį, nes jis surenka iš ganyklų piktas gyvates ir kitas biaurybes.

Nors gandras daugeliu atžvilgių ūkininkui, yra nenaudingas paukštis, tačiau kaime jis visų laikomas didžiausioje pagarboje ir net šventu paukščiu vadinamas. Anot lietuvių pasakos, gandras esąs žmogus, paukščiu pavirtęs, kuriam senovėje Dievas, padavęs maišę surinktas nenaudingas biaurybes, liepė ežere paskandinti. Žmogus, manydamas maiše esant kokias gėrybes, atsirišęs pažiūrėti. Tuo tarpu ir išbėgiojo visos šlykštynės. Kai, sugrįžęs pas Dievą, žmogus prisipažino savo negerą darbą, Dievas nutvėręs iš ugniakuro nuodegulį, davė į kuprą ir išvarė surinkti tų biaurybių. Nuo to žmogus pavirto gandru ir rankioja paleistas nenaudingas biaurybes, iki surinks visas.

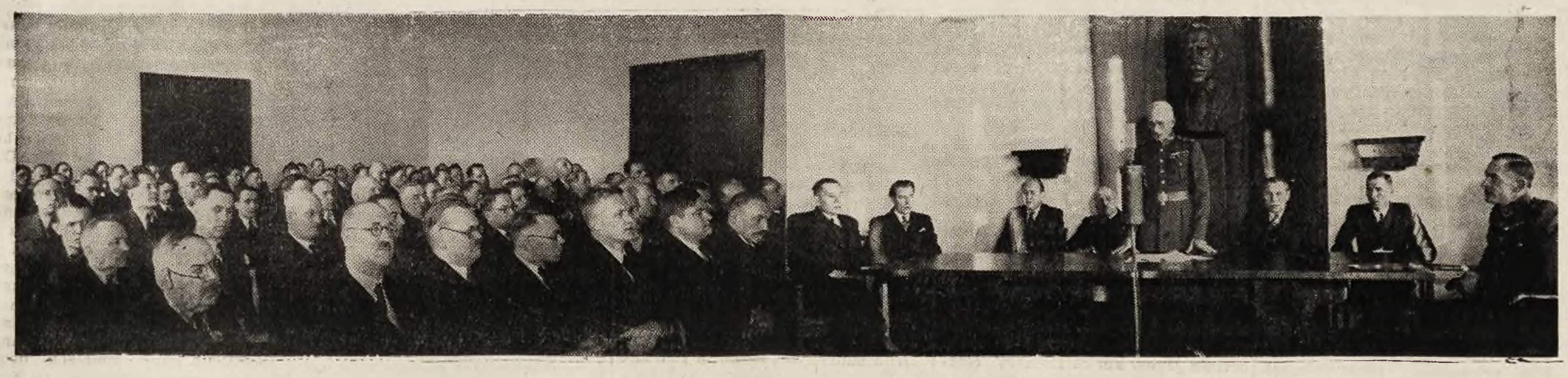
Kaip šventą paukštį gandro niekas nedrįsta skriausti ir net kuo galėdami jam padeda. Kaime, kur netoli namų, medžiuose ir ant kraigo, įtaiso lizdus, arba gandrines, kad jose apsigyventų gandrai. Tikima, jog prie kurių namų gandras apsigyvena, tie namai esą laimingi. Jeigu iš kurios sodybos gandrai pasišalina, tikima, jog tuos namus ištiksianti kokia nelaimė, kils gaisras, namai grius ar perkūnas trenks. Tačiau šiandien tam jau reta kas betikės.

Gandralizdžiui įrengti dažniausiai įkeliama medin ar ant stogo medinės akėčios ar senas ratas. Akėčios dedama lizdan, kad javai geriau derėtų, o ratas — kad kelionės rankotųsi. Kad gyvuliai geriau tarptų, gandralizdį įtaiso ant tvarto kraigo, o kad duonos užtektinai turėtų, lizdą taiso ant klojimo kraigo. Gandralizdin visuomet įdedama keli metaliniai pinigėliai. Kas pinigų įdeda lizdan, tas laimę turės ir gandras geriau perės — kitur neskrausys.

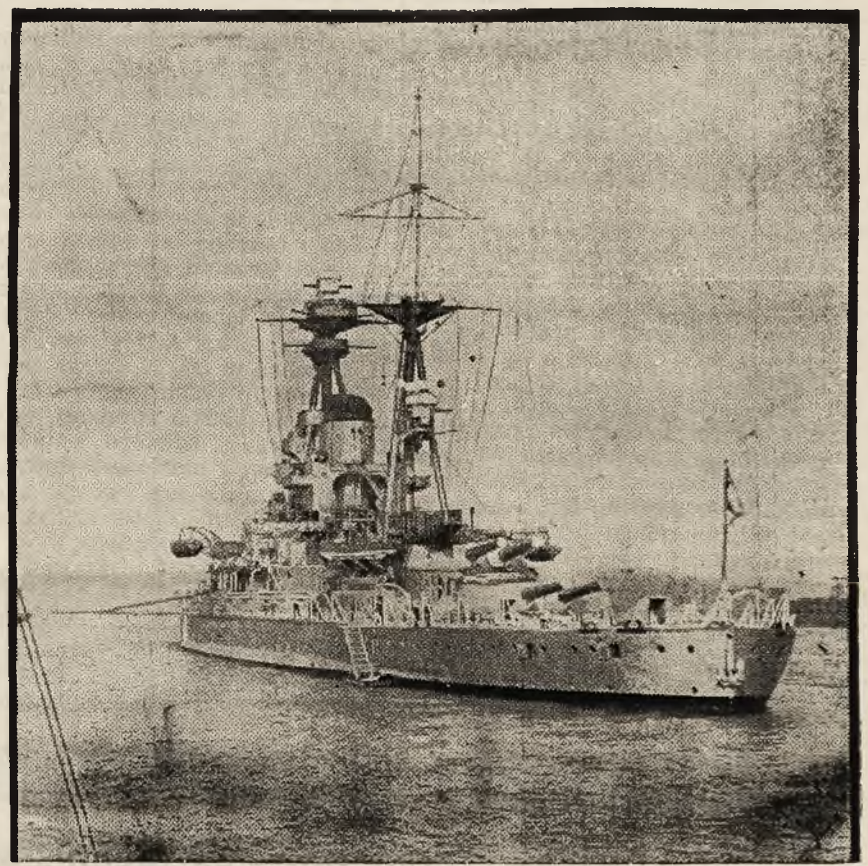
Seniau daug daugiau buvo tikima visokiais prietarais ryšium su gandro gyvenimu, o dabar viskas tik dėl juoko beminima. Iš to mes matome, kaip mūsų senolių sugyventa su gamta ir pasauliu.

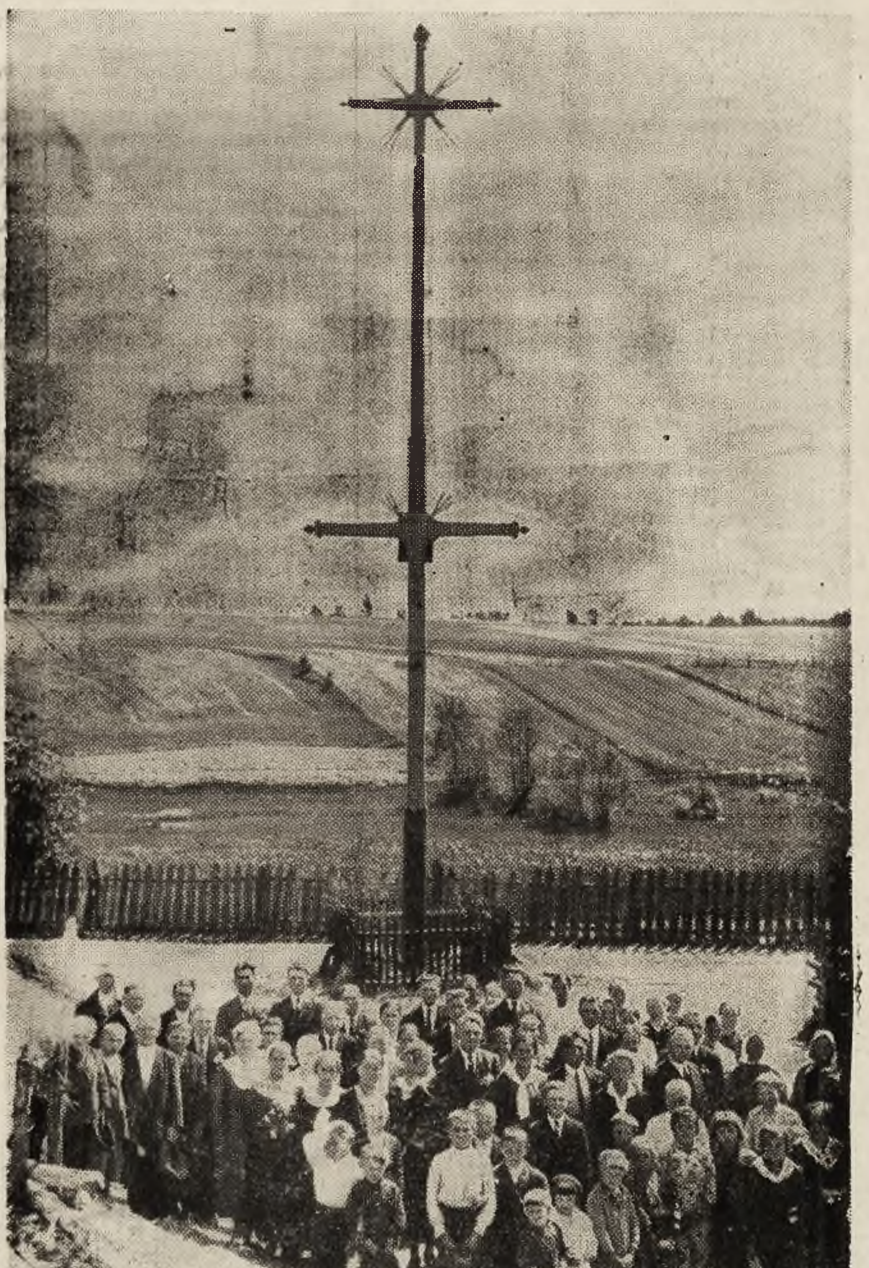
Iš „Jaunosios Kartos"

1) Metinis visuotinis Lietuvos Žurnalistų Sąjungos susirinkimas: dešinėje valdybos vardu prenešimą daro dir. Vincas Kemežys, susirinkimui pirmininkauja „Lietuvos Žinių" vyr. red. J. Kardelis, šalia jo susirinkimo sekr. red. V. Rastenis; salėje susirinkimo dalyviai.

2) Iškilmingas Tautos Ūkio Tarybos atidarymas Kaune—(dešinėje) garbės prezidiume kalba finansų ministras ats. gen. J. Sutkus; kairėje atidarymo dalyviai.

3) Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Ruzveltas (prekyje kairėje) tariasi su savo ministrais; dešinėje užsienių reikalų ministras Hullis.

4) Didelis anglų karo laivas „Resolution", kuris kartu su daugeliu kitų laivų dabar yra Vidu.-žemio jūroje.

5) Budingas Vilniaus krašto lietuvių pastatytas kryžius.

6) Ispanų valdomo Maroko kariuomenė.

ĮDOMŪS PASAULIO ĮVAIRUMAI

MATOMAS PASAULIS, KOKIO DAR NIEKUOMET NIEKAS NEBUVO MATĘS

Pasaulis, kokio iki šiol niekas nėra nei matęs nei įsivaizdavęs, kokio net mokslas iki šiol nenujautė, pasidarė matomas, išradus naują supermikroskopą, veikiantį ultravioletiniais spinduliais arba elektronais 100.000 voltų energija.

Šiuo naujuoju prietaisu, kuris atskleidžia žmogaus akiai tūkstančius iki šiol nematytų ir neįsivaizduotų gyvų mikroorganizmų, staiga atsidarė galimybė tirti visą eilę svarbių problemų liečiančių ligų gemalus, ir pateikti biologams ir metalurgams svarbių informacijų apie organizmų ir mineralų struktūrą, kuri per šimtmečius pasiliko neprieinama paslaptis.

Dabar dirbama, ieškoma būdų su tokiu mikroskopu pagaminti miniatiūrinę televiziją, pritaisant viename šio aparato gale ikonoskopą, taip kad būtų galima sekti gyvenimą ir tarpusavią germų kovą gyvame žmogaus ar gyvulio organizme.

Elektroninis mikroskopas kol kas tegali veikti savo objektus tik keletą sekundžių, apsaugodamas juos plonute filma vietoje stiklo plokštelių, nufotografuojant objektus, taip kad elektronų energija nespėtų savo objektų per greit sudeginti.

Per šį mikroskopą pirmą kartą pasisekė pamatyti kai kurių cheminių junginių molekules. Buvo nufotografuotos miniatiūrinės dažų dalelytės, kurių joks dailininkas iki šiol nebuvo pastebėjęs. Gydytojai jau gavo savo akimis pamatyti gyvus germus tokių ligų, kaip rauplės, kurių dėl jų mažumo joks mikroskopas iki šiol nebuvo pastebėjęs ir biologai iki šiol tegalėjo tik įsivaizduoti.

Tie naujieji mikroskopai, atskleidžią iki tol nematytus pasaulius, nėra tokie, kaip paprastieji šviesos spindulių mikroskopai. Šviesos spinduliai būtų perdaug ilgi, nors ir tų mikroskopų spindulių ilgis yra toks trumpas, kad į vieną colį jų sutelpa nuo 40.000 iki 70.000 bangų.

Dėl to tai buvo pasinaudota nematomais ultravioletiniais spinduliais, kurie yra daug trumpesni už matomosios šviesos spindulius, ir dar labiau — dar smulkesnėmis elektros dalelytėmis, vadinamomis elektronais. Tie elektronai, radijo mėgėjams žinomi kaip elektros dalelytės, yra daug trumpesnės už mažiausias šviesos bangeles ir net už ultravioletines bangas.

Kad elektronai taip pat turi kai kurias šviesos bangų ypatybes, prieš keletą metų atrado NewYorko Bell Telephone laboratorijose Dr. C. J. Davissonas, gavęs už tą atradimą Nobelio premiją.

Padidinti šviesos paveikslams yra naudojamasi stiklinių plokštelių sistema. Tos plokštelės išlenkia kiekvieną šviesos spindulį į vieną ar kitą pusę ir gali spindulius išskirstyti, tuo būdu padidinant paveikslą arba sulenkia spindulius į krūvą, tuo būdu paveikslą pamažinant, kaip tai daroma su fotografijos aparatu, norint išskėsti arba susiaurinti matomojo priešais vaizdo plotį.

Tą patį dalyką galima padaryti su elektronais, tik čia vietoje stiklų yra vartojamos elektros arba magnetinės jėgos, kurios išlenkia elektronų spindulius. Jei yra galima priversti skristi iš vienos vietos tam tikrą elektronų kiekį ir jei tuos skrendančius elektronus galima priversti beskrendant išsiskėsti, aišku, kad jie turi pateikti žymiai padidintą vaizdą to objekto, iš kurio jie išskrenda, lygiai kaip padidinama žvakės šviesa, išskečiant jos spindulius per padidinamąjį stiklą ir atmušant juos sienoje arba ekrane.

Tokiu principu buvo išrastas pirmasis elektroninis mikroskopas. Vėliau Siemenso ir Halckės elektros inžinierijos laboratorijose, Vokietijoje, profesorius A. Matthias, Dr. H. Buschas ir Dr. E. Ruska ir kiti daugiau kaip dešimtį metų tyrė ir tobulino tą keistai išrodantį aparatą, kurs yra iš pažiūros paprastas mikroskopas, naudojąs mažyčius elektronus veik tuo pačiu būdu, kaip paprastieji mikroskopai naudoja didesnes šviesos bangas.

Bet elektroninis mikroskopas yra daug didesnis už paprastąjį, ir tai dėl to, kad elektronai daug sunkiau tesiduoda kontroliuojami ir diriguojami, kaip šviesos bangos.

Atskiri palaidi elektronai bematant dingsta, absorbuodamiesi gretimuose metaluose. Susidūrę su oro atomais elektronai tuojau sustoja ir darosi beverčiai. Dėl to yra reikalinga, kad elektroninio mikroskopo vidus būtų kiek galima tobuliausias vakuumas, kokį tik mokslas gali pagaminti.

Elektros jėga, kuri varo ir diriguoja elektronus, turi turėti nemažiau, kaip 100.000 voltų. Taigi nenuostabu, kodėl elektroninis mikroskopas turi būti didelis.

Elektroniniame mikroskope pasilikusi kad ir mažiausia oro dalelė tuojau sujaugtų elektronus ir visas paveikslas pasidarytų miglotas ir neaiškus, tokiu būdu visą aparatą paverstų niekam tikusiu. Kaip Dr. Ruska savo paskaitoje apie naująjį prietaisą pareiškė, jo viduje pasiliekančios molekulės belieka vos viena šimtamilijoninė dalėlė to skaičiaus, koks yra tokiame pat oro plote.

Kita sunkenybė, su kuria susidūrė Dr. Ruska ir jo kolegos, kad būtų galima naudotis elektroniniu mikroskopu, yra kaip apsaugoti specimenus nuo sudeginimo. Norint gauti padidintą paveikslą, reikia per objektą, sakysime germą, šauti visą elektronų srovę. Tuo būdu yra gaunamas mažytis elektronų šešėlis, panašus į X spindulių šešėlio nuotrauką. Išskėčiant tuos elektronus su elektrinių arba magnetinių „elektroninių plokštelių" pagalba, gaunamas padidintas šešėlis, taip kad jis pasidaro matomas ir yra galimas nufotografuoti. Tai gana paprasta. Tai visa tas pats, kas gaunama vartojant paprastąjį šviesos mikroskopą. Faktinai, ką stebėtojas mato, bent daugumoj atvejų, yra šešėlis, gaunamas šviesos spinduliams pereinant per arba paliai žiūrimąjį germą.

Su elektronais gi kyla rimta sunkenybė. Elektronų srovė yra tikrumoje miniatūrinis žaibas, nes paprastasis gamtinis žaibas, yra ne kas kita, kaip daug didesnis elektronų kiekis, varomas daug didesnės elektros energijos. Pradėjus pirmuosius bandymus šauti elektronų žaibeliams per germų krūvą arba per bet kuriuos kitus objektus, tie bematant sudegdavo arba eksploatuodavo.

Pagaliau pasisekė šios blogybės išvengti, pritvirtinant objektus prie plonutės, iš kolodiumo pagamintos filmos gabalėlio. Taip pritvirtinus objektus galima padidinti jau iki 20.000 kartų, taigi galima aiškiai matyti ir fotografuoti. Kad jų nuotraukos būtų matomos, vartojamas specialus blizgantis ekranėlis, panašus į fluoroskopinį ekranėlį, kokį vartoja gydytojai, fotografuodami nematomais X spinduliais. Elektroninės fotografijos nesudaro problemos kadangi elektronai veikia paprastas fotografines plokšteles taip pat kaip ir X spinduliai arba šviesos spinduliai.

Kai kurios Dr. Ruskos ir jo kolegų nuotraukos parodo paprastuosius mikrobus padidintus daug daugiau kartų, negu buvo galima padidinti anksčiau. Kitos nuotraukos parodo daug smulkesnius germus arba „virusus", kaip tai rauplių, kurių paprastieji mikroskopai iki šiol visiškai negalėdavo pagauti. Gal būt, mokslo tikslams daug svarbesnės reikšmės turės tas faktas, kad elektroninio mikroskopo nuotraukose galima matyti ir tai, kas vyksta germo viduje.

Po paprastu mikroskopu, germo vidus atrodo ne daugiau, kaip beformė masė, kartais su vienu kitu tamsesniu, plaukiojančiu toje masėje taškeliu. Su elektroniniu mikroskopu germo viduje aiškiai matyti įvairus ir gana komplikuotas mechanizmas, mašinerija: tamsesni ir solidesni taškai, siūleliai ir ištisi tinkleliai, judančios tamsesnės dalelytės ir tt. Tai parodo, kad ir germai turi gana komplikuotą vidaus anatomiją bei fiziologiją, kas iki šiol buvo tik spėjama.

Kitas labai įdomus Dr. Ruskos atradimas yra, kad aplink daugumą germų iš lauko pusės sukinėjasi daugybė mažyčių granulyčių arba kažkokių dalelyčių, kurių ekzistencijos iki tol niekas net nebuvo spėjęs. Kai kuriuose paveiksluose atrodo, kad tos granulytės išeina iš germo kūnelio. Tos rūšies germai, kurie sukelia ligas, kaip dabar manoma, gamina kūne chemines medžiagas, vadinamas toksinais. Tie toksinai ir nuodija organizmą, versdami jį susirgti.

Vokiečiai paskutiniu laiku sėkmingai naudojasi elektroniniu mikroskopu studijuodami būdus gaminti įvairiems sintetiniams metalams.

Gydytojai jau susekė, kad yra nemažiau kaip dvidešims pneumonijos (plaučių uždegimo) germų „tipų". Kiekvienas germo tipas sukelia kiek kitokią plaučių uždegimo rūšį. Daugelį tų ligos rūšių tenka gydyti vis kitokiais serumais. Šiuo tarpu tos ligos rūšį tegalima nustatyti tik laboratoriniu būdu, ilgais ir sunkiais tyrimais. Taip pat jau patirta, kad yra nemažiau kaip dvi difterijos germų rūšys. Viena, pavartojus atitinkamą antitoksiną, jau yra padaryta nebepavojinga. Antroji rūšis ,nepaisant visų moderninio mokslo pastangų, tebesukelia daug rimtesnę ligą ir daugeliu atvejų fatališką. Dr. Zworkinas, tikisi, kad su elektroniniu mikroskopu bus galima ir tų germų rūšis ištirti ir atskirti.

Dar paslaptingesni germų skirtumai randami gripo arba influencijos ligos bacilose, kurios, kaip žinoma, sukelia įvairiausias slogos formas iki fatališkų antkryčių. Kol kas influencijos germas dar nebuvo identifikuotas su visu tikslumu. Greičiausiai tai yra labai mažutė germų rūšis, kurios mikroskopai iki šiol nepajėgė „įmatyti". Tikimasi, kad elektroniniam tai pasiseks.Dr. Lucasas ir Davissonas atrado įdomų dalyką, kad gumos sakai, iš kurių yra gaminama mūsų paprastoji guma, susideda iš mikroskopinių lašelyčių arba apskritų dalelyčių, tokių mažų, kad paprastais mikroskopais negalima jų įmatyti. Įdomiausia, kad aplink tuos rutulėlius nuolat sukasi dar mažesni rutulėliai, lyg mėnuliukai aplink žemę.

Iš elektroninio mikroskopo mokslas ir žmonija laukia didelių dalykų.

J. Pr.

Televoksas, teleluksas ir geležinis kareivis

New Yorko parodos technikiniai stebuklai

Amerikos Jungtinės Valstybės, kaip visi žinome, yra pačių moderniausių technikos laimėjimų kraštas. Dėl to nenuostabu, kad New Yorko pasaulinės parodos metu bus galima pamatyti tokių dalykų, kurie žemesnės techninės kultūros kraštų gyventojams išrodys tikrais techniniais stebuklais. Jau užsienio spauda rašė, kad parodą atidarant šviesą uždegs žvaigždės spindulys. Jau tam reikalui yra padarytas reikalingas prietaisas. Tai milžiniškas 4 m aukščio robotas. Jo veikimas bus tikrai nepaprastas. Iš žvaigždės įkritęs į teleskopą spindulys pirmiausia bus pervestas į to roboto „akį" — foto narvelį, kuris savo keliu pradės varyti to roboto širdį. Ta „širdis" yra ne kita kas, kaip 6 arklių jėgų elektrinis motoras. Šio motoro padedamas robotas pakels savo milžiniškąją ranką ir paspaus mygtuką, tuo būdu įjungdamas srovę į visą parodos apšvietimo tinklą.

Milžiniškasis robotas lankytojams galėsiąs teikti ir kai kuriuos patarimus. Jo balsas bus girdėti 4 km nuotolyje. Tačiau šis robotas nebus New Yorko parodoje vienintelis. Kitas televoksu vadinamas reaguos į įvairius garsus ir išpildys daug gana sudėtingų darbų. Su juo „susiprasti" tebus galima tik su specialiu švilpuku, į kurio įvairaus aukščio garsus reaguodamas televoksas ir išpildys savo minėtus darbus.

Televokso tikras brolis bus vadinamasis teleluksas. Šis teklausys vien tik šviesos signalų. Teleluksas būsiąs ypačiai ,inteligentiškas". Užleidus atitinkamą šviesos spindulį jis ištrauksiąs kiekvieno skaičiaus kvadratinę šaknį.

Tačiau pats pavojingiausias New Yorko parodos geležinių vyrų būsiąs robotas kareivis, kurį yra išradęs ir sudaręs Amerikos Jungtinių Valstybių inžineirius Wittmanas. Šį milžiną būsią galima varyti su ultratrumpųjų radijo bangų pagalba. Tame geležiniame kareivyje, kuris sveria 450 kg, yra įrengtas 18 arklio jėgų elektromotoras. Šiam motorui pradėjus veikti, geležinis kareivis tam tikru greičiu suksis aplink parodą. Kad šis energingasis „ponas" neapsibristų, prie jo yra pritaisytas specialus žiroskopas. To geležinio kareivio rankose yra du metaliniai diskai, kuriuos jis labai skubiai judins, tuo būdu lyg ir pamėgdžiodamas senovės romėnų kareivių judesius.

Didelį dėmesį parodos lankytojams turės sukelti ir ateities pieno restoranas, kuriame pienas, taip sakant, parodos lankytojams iš karvės tešmens tiesiai tekės į burnas. Karvės bus suleistos į specialią patalpą. Iš šios patalpos karvės nueis į melžimo skyrių, kur specialiais aparatais iš jų tešmenų bus išmelžiamas pienas. Šis pienas per tam tikrą vamzdelį tekės į sterilizatorių, iš čia į indus ir po to jau nukeliaus tiesiai ant lankytojų stalo. Šiuo būdu pateiktame piene nebūsią nė vienos kenksmingos bakterijos.

Mūsų laikų „tyrų laivas"

Pagal tyrų gyventojų senovės priežodį kuprius yra „tyrų laivas". Tačiau laikai yra labai pakitę, ir šiandien reikia ieškoti kito palyginimo. Paskutiniais metais yra atsiradę visai kitokių „tyrų laivų", kurie per kelerių metų patyrimą pasirodė labai praktiški. Tyruose jau seniai galvota apie kurį naują ir pritaikytą sporto prietaisą. Pagaliau tyrų sporto mėgėjai sustojo prie vadinamojo „tyrų burlaivio". Lėktuvais į Afrikos tyrus buvo nugabenta reikalingos medžiagos. Tai automobilių ratai ir senų lėktuvų stuobriai. Tie ratai buvo pritaisyti prie paprastų važiuoklių. Prie šitokio „technikos „stebuklo" buvo pritaisytas stiebas su burėmis, įrengtas reikalingas vairas, ir mūsų dienų „tyrų laivas" buvo baigtas. Žinoma, šitokiam „tyrų laivui" pastatyti reikia gero įgudimo ir nusimanymo.

Su tokiais „tyrų burlaiviais" buvo padarytos pirmosios kelionės. Pasirodė jų besama labai praktiškų ir didelio malonumo teikiančių tyrų sporto priemonių. Prie gero vėjo su jais išvystyta per valandą nuo 80 iki 100 kilometrų greičio. Žinoma, nevisada su tokiais tyrų burlaiviais tegalima kaip reikiant pavažiuoti. Kadangi tyruose paprastai yra labai stiprūs vėjai ir sūkuriai, tai neretai tokius tyrų burlaivius audros tiesiog plėšte atplėšia nuo žemės ir pakelia į orą. Šie patys pirmieji bandymai yra parodę, kad tokie tyrų laivai ateityje gali turėti didelio pasisekimo. Jie ilgainiui gali virsti tikrais tyrų ir smėlynų burlaiviais, kurie galės būti pritaikyti ir praktiniams reikalams. Ypačiai juos bus galima išnaudoti tokiuose tyruose, kuriuose vėjo kryptis didžiąją metų dalį yra tokia pat.

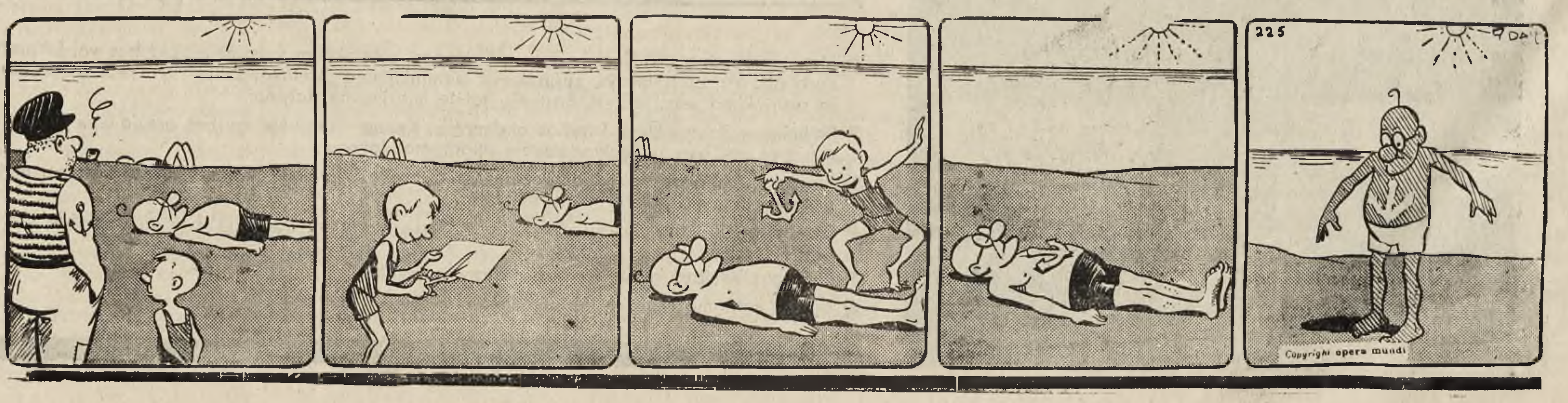
Malonus prašymas automobilistams

Jungtinių Amerikos Valstybių laikraščiai visada pasižymėjo ir pasižymi savotiškumais. Štai neseniai vienas laikraštis paskelbė tokį prašymą automobilistams:

„Nuoširdus redakcijos prašymas visiems automobilistams. Visi mūsų malonieji skaitytojai, kurie, prieš pradėdami kelionę automobiliu, keleta bonkų alkoholinių gėrimų ištraukia, savo mažu patarnavimu gali žymiai palengvinti redakcijos darbą. Mes jūsų labai prašome prieš tokią kelionę atsiųsti redakcijai savo gyvenimo svarbiausias datas ir būtinai savo fotografiją. Jūs galite būti ramūs, nes redakcija, jei jus neištiks mirtinė nelaimė, o ji jau bus tai paskelbusi, į savo laikraštį įdės padorų atšaukimą. Jūs tuo savo maloniu patarnavimu labai palengvinsite mūsų vargšų reporterių darbą. Jiems nebereikės bėginėti po ligonines ir lavonines ir sunkiai rinkti žinias".

Kiek automobilistai padėjo tiems vargšams reporteriams, statistika nieko nepasako. Reikia manyti, kad tiktai vienas kitas tenorėjo būti savo mirties pranešėju.

Pensininko Melchijoro Putelės nuotykiai

Kas buvo Lietuvai Klaipėdos kraštas

Centralinis Lietuvos Statistikos Biuras išėjusiame naujame savo biuletenyj pateikė visą eilę statistinių duomenų apie Klaipėdos kraštą, kurie vaizdžiai parodo, kiek kurioje srityje reiškė Klaipėdos kraštas Lietuvai bei kas buvo pačiame Klaipėdos krašte.

Visas Lietuvos plotas pagal tuos davinius siekė 55 670 kv. km., tame skaičiuje Klaipėdos kraštas 2.818 kv. km., arba 5,1% bendro Lietuvos ploto. Be didesnių vandenų bendras plotas siekė 54.780 kv. km., tame skaičiuje Klaipėdos kraštas 2.434 kv. km., arba 4,4%. Klaipėdos kraštui esant Lietuvos valdžioje, Lietuvos vandens siena su Vokietija buvo 242 km. ir sausumos siena 30 km., arba viso 272 km. ilgio, su Baltijos jūra buvo 90 km. ilgio. Dabar gi vandens su Vokietija siena yra 139 km. ir sausumos siena 182 km., arba viso 321 km. ilgio.

Tuo būdu, Klaipėdos krašto netekus, vandens siena su Vokietija daugiau kaip 100 km. sutrumpėjo, o sausumos siena daugiau kaip 150 km. pailgėjo, arba bendrai siena su Vokietija apie 50 km. pailgėjo. Siena su Baltijos jūra dabar yra tik 20 km ilgio, arba 70 km sutrumpėjo.

Gyventojų viso šie net sausio 1 d. Lietuvoje buvo 2 575.363, tame skaičiuje Klaipėdos krašte 153.793, arba 6% bendro gyventojų skaičiaus. Viso savarankių žmonių sausio 1 d. Lietuvoje buvo 1.531.500, tame skaičiuje Klaipėdos krašte 101.500, arba 6,6%.

Žemės ūkiu besiverčią Klaipėdos krašto gyventojai sudarė santykį, imant visą Lietuvą, 3,7%, pramonę—12,9%, prekybą 13,7% transportą ir susisiekimą 15,8%, valstybinę ir visuomeninę tarnybą 5,5% ir kitus, nenurodytus užsiėmimus 19,6%.

Klaipėdos krašto gyventojai tautybėmis 1935 m. Vokietijos surašymo duomenimis procentais buvo skirstomi taip: lietuvių 48,7%, vokiečių 49,1%, žydų 1,1% ir kitų bei nenurodytų tautybių 1,1%. 1925 m. autonominių organų atliktais surašymo duomenimis lietuvių buvę 25,6% ir 24,2% „klaipėdiečių" (atsieit, tokių lietuvių, kurie nenorėję savęs užrašyti lietuviais) vokiečių 41,9%, žydų 4% ir kitų 6,9%. Šiemet sausio 1 dieną pagal tuos duomenis ir natūralinį prieauglį lietuvių, skaičiuojama, buvę 28,1% „klaipėdiečių" 22,9%, vokiečių 41,8%, žydų 0,5% ir kitų 6,7%. Gyventojų pavardės tautybėmis atrodę taip: lietuviškų pavardžių 65,8%, vokiškų 26,1% ir neaiškių 8,1%.

Klaipėdos krašto pasėlių plotas paskutiniaisiais 1938 metais bendrame visos Lietuvos pasėlių plote sudarė 4,6%. Klaipėdos krašto pieninių skaičius sudarė 23,4% bendro Lietuvos pieninių skaičiaus, priimto pieno kiekis 6,6%, pagaminto sviesto kiekis 2,2 ir pagaminto sūrio kiekis 83%. Klaipėdos krašte pagautų žuvų vertybė praėjusiais metais sudarė 46,2% bendros Lietuvoje pagautų žuvų vertybės.

Viso pramonės įmonių kartu su celiuliozės ir faneros fabrikų elektros stotimis praėjusiais metais Klaipėdos krašte buvo 191 su 9.113 darbininkų, kurių arti 3.000 dirbo tekstilės pramonėje, apie 2.000 medžio pramonėje ir daugiau kaip po 1.100 popieriaus ir poligrafijos ir maisto produktų pramonėse. Visoje Lietuvoje praeitą vasarą pramonės įmonių buvo 1.441 su daugiau kaip 40.000 jose dirbančių asmenų. Klaipėdos kraštas, 1937 m. duomenimis, Lietuvos eksporte dalyvavo 16%, o importe 28%. Mokamajame Lietuvos balanse, tų pat metų duomenimis, pajamose sudarė 16,4% ir išlaidose 22,1%.

Susituokimai, gimimai ir mirimai tautybėmis pagal paskelbtuosius duomenis 1937 m. Klaipėdos krašte procentais buvę tokie: lietuviai ir „klaipėdiečiai" susituokusieji sudarė 51,9% visų susituokusiųjų, vokiečiai 43,8%, žydai 3,2% ir kiti 1,1%. Gimusieji tautybėmis lietuviai ir „klaipėdiečiai" sudarė 56,5%, vokiečiai 39,0%, žydai 2,7% ir kiti 1,8%. Mirusieji lietuviai ir „klaipėdiečiai" sudarė 56,5%, vokiečiai 39,1%, žydai 2,3% ir kiti 21,1%.

Klaipėdos krašto ariama žemė sudarė, 3,6% bendro Lietuvos ariamos žemės ploto, sodai, 5,2%, pievos 3,4%, ganyklos 6,2%, miškai 3,7%, pelkės ir durpynai 3,8%, žemė po trobesiais 4,5%, didesnieji vandenys 41,5% kiti plotai 9,1%.

Praėjusią vasarą Klaipėdos krašto pramonėje dirbusių darbininkų skaičius sudarė 26% visos Lietuvos pramonėje dirbusių darbininkų skaičiaus, o Klaipėdos krašto pramonės brutto gamyba 27,1%.

Klaipėdos krašte 1937 m. buvusieji trobesiai sudarė 4,7% visų Lietuvos trobesių skaičius, trobesių kubatūros atžvilgiu 6,8% ir įdėto kapitalo atžvilgiu 19,6% Klaipėdos krašte buvusieji geležinkeliai sudarė 16,1% visų Lietuvos geležinkelių, o plentai 24,3%. Įregistruoti Klaipėdos krašto autovežimiai praėjusiais metais sudarė 20,6% visų Lietuvos įregistruotų autovežimių. Motociklai sudarė 21,8%.

Klaipėdos krašte 1937 m. buvusių akcinių bendrovių nominalinis akcinis kapitalas pagal paskelbtuosius duomenis siekė 29 mil. litų, arba, lyginant su visa Lietuva, 18,27%.

„L. A."

ATSIŠAUKIMAS

1940 m. spalių mėn. 9-tą dieną Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazija baigia 25 rius savo gyvavimo metus. Ryšium su šiomis sukaktuvėmis sumanyta išleisti atitinkamas leidinys, nušviečiąs tos mokyklos istoriją ir jos darbuotę. Priimdamas tai domėn ir norėdamas padaryti sumanytąjį leidinį tobulesnį ir pilnesnį, prašau visus buvusius mūsų, gimnazijos mokytojus ir mokinius atsiųsti iki 1940 m. sausio mėn. 1 dienos savo atsiminimus iš gimnazijos gyvenimo, taip pat suteikti žinių apie savo veiklą išėjus iš gimnazijos ir, jeigu kas turi, atsiųsti būdingų ir kalbamajam leidiniui fotografijų.

Direktorius *M. Šikšnys.*

P. S. Kiti lietuviški laikraščiai prašomi šį atsišaukimą atsispausdinti.

KORESPONDENCIJOS

Švenčionių apskr.

Tverečius. *Ruošiamasi valsčiaus tarybos rinkimams.* Tverečiaus valsčiaus tarybos rinkimai bus balandžio 30 dieną. Žmonės šiems rinkimams ruošiasi su dideliu stropumu ir tvirtai yra pasiryžę išrinkti savus, patikimus asmenis.

Visas valsčius rinkimams padalintas į 4 rajonus, kuriuose turės būti išrinkta 16 tarybininkų. Pirmąjį rajoną sudarys Tverečiaus, Didžiasalio ir Vilėkų seniūnijos. Šiame rajone bus išrinkta 3 valsčiaus tarybininkai. Antrąjį rajoną sudarys Andriejaukos, Dieškaučinos, Kukutėlių ir Erzveto seniūnijos — rinks 5 tarybininkus. Trečiąjį rajoną sudarys Rymaldiškių, Vilėkų, Petrašiūnų, Guntaunykų ir Kalviškės seniūnijos rinks 4 tarybininkus. Ketvirtąjį rajoną sudarys Bobėnų, Dysnos, Pivorų ir Vasiūnų seniūnijos— rinks 4 tarybininkus.

— Balandžio 6 dieną buvo Tverečiaus valsčiaus seniūnų (šaltyšių) priesaika. Prisaikinta 12 seniūnų, vadinasi tie, kurie apskrities storastos jau yra patvirtinti. Dar nepatvirtinti šių seniūnijų seniūnai: Bobėnų, Vilėkų, Didžiasalio ir Vasiūnų. Tų seniūnų pareigas eina jų pavaduotojai arba seni seniūnai.

Tverečiaus katalikų akcijos skyrius Velykų švenčių proga buvo surengęs lietuvišką vakarą. Vaidino 3 veiksmų tregediją „Šv. Akvilinos mirtis". Po to pasakyta monologas „Bus vestuvės", vietos vargoninko vedamas choras padainavo dainų ir užbaigta tautiniais šokiais ir žaismais. Publikos buvo pilnutėlė salė. Mat, žmonės supranta, kad savi lietuviški vakarai reikia palaikyti.

— Balandžio 11 dieną Tverečiuje įvyko vietos kooperatyvo „Vilties" narių metinis susirinkimas. Dalyvavo per 100 narių. Susirinkimas buvo įdomus. Nariai viskuo gyvai domėjosi ir bendrai svarstė jiems rūpimus klausimus.

— Šio valsčiaus valdyba išsiuntinėjo pranešimus, kad ūkininkai aukotų lenkų ginklų fondui nuo vieno ha žemės po 50 skatikų. Kas duosią daugiau, būsią priimama kaip priešlėktuvinė paskola.

Šaminis.

Petrašiūnai, Tverečiaus valsč. *Patvirtino seniūno rinkimus.* Petrašiūnų seniūnija yra grynai lietuviška, todėl jos gyventojai pasiryžo ir seniūną turėti lietuvį. Tokį ir išsirinko.—Kostą Umbražūną. Švenčionių apskrities storasta jo nepatvirtino. Paskelbti antri rinkimai. Ir antrą kartą išrinkta tas pats seniūnas. Storasta ir antrą kartą nepatvirtino, palikdamas teisę apeliuoti Vaivadijos Įstaigon. Apeliuota. Dabar Švenčionių apskrities storasta pranešė, kad jis seniūno K. Umbražūno rinkimus patvirtinęs.

Šaminis.

Juodagalviai, Melagėnų valsč. *Mirė susipratęs lietuvis.* Šio mėnesio 21 dieną Juodagalviuose mirė susipratęs, pavyzdingas lietuvis ūkininkas — *Pranas Norkūnas* (57 metų amžiaus). Velionis buvo vienas labiausiai prasilavinusių ir apsišvietusių ūkininkų. Jis visą laiką anksčiau prenumeruodavo ir skaitydavo „Vilniaus Rytojų" dabar — „Aidą". Taip pat jis visą laiką buvo Lietuvių Ūkio Draugijos narys ir uoliai dalyvavo vietos ūkiniame ir kultūriniame gyvenime.

Paskutiniu laiku velionis labai džiaugėsi gaudamas iš Kauno lietuviškų laikraščių. Deja, neilgai... *X.*

Požemiškiai, Dūkšto valsč. *Dėl jaunimo pramogų.* Šis kaimas yra netoli lietuvių lenkų administracinės linijos. Todėl čia žmonių gyvenimas yra suvaržytas. Kiekvienas, išeidamas iš namų, turi turėti reikalingus dokumentus.

Jaunimui viešos pasiliksminimo pramogos draudžiamos. Joms reikalingi leidimai. Pažemiškių lietuviškas jaunimas tokių leidimų negauna. Negaudamas savoms pramogoms, jis neina ir į kitų rengiamas.

Liliputas.

Suvalkų apskr.

Senieji Ramonai, Andriejavo valsč. *Turėjo iš Kauno svečių.* Velykų švenčių proga ramoniečiai buvo susilaukę iš Kauno svečių. Buvo atvažiavę pas savo tėvus ir artimuosius „Neries" fabriko Kaune buhalteris J. Kajeckas ir Žemės Ūkio Rūmų valdininkas Juozas Jurkūnas. Svečiai lankėsi dar Punske, Smalėnuose, Suvalkuose ir kt. Be to, Ramonuose buvo suprašyti į vieną vietą, kur bendrai pasidalino praeity ir dabarty patirtais įspūdžiais. Balandžio 12 dieną svečiai sugrįžo Kaunan. *Omegos Draugas*

Vėl viskas sukasi aplink Balkanus

Svarbiausi punktai, kuriuos dabar ašis labiausiai atakuoja, yra Viduržemio jūra, Balkanų pusiausalio valstybės ir iš dalies Pabaltė. Ne visuose šiuose punktuose ašis veikia sutartinai ir bendromis jėgomis. Viduržemio jūra palikta Italijai. Čia Hitleris „gyvybinių interesų" neturi. Tačiau ši jūra tolimoje ateityje, realizavus savo planus Rytų Europoje, Hitleriui pasidarytų labai svarbi ir reikalinga. Tuo tarpu ji yra Italijos gyvybinių interesų centras. Dėl šių dviejų priežasčių Hitleris Musoliniui šiame fronte nori ir stengiasi padėti ne tik žodžiu, bet ir ginklu (Vokietijos karo laivynas Viduržemio jūroje). Baltijos valstybėse Hitleris neturi „gyvybinių interesų", bet jos yra svarbios kaip strateginiai punktai. Tai geriausiai parodo Klaipėdos okupacija, kurioje dabar skubotai statoma įvairūs kariniai sustiprinimai. Šiame fronte, rodydamas menką aktyvumą, Hitleris veikia visai vienas, nereikalaudamas ir nepageidaudamas jokios pagalbos iš savo prietelio Musolinio. Trečias punktas — Balkanų pusiausalis yra smarkiausiai atakuojamas. Čia yra svarbiausias, jautriausias ir reikšmingiausias Hitlerio gyvybinis interesas, gyvybinės erdvės prieangis. Čia Hitleris yra nukreipęs visas savo svarbiausias jėgas. Jo tikslas šiame fronte yra priversti Balkanų valstybes, kad jos visai suderintų savo politiką su Berlynu, kad leistų laisvai eksploatuoti ekonomiškai ir netrukdytų jam žygiuoti į Mažąją Aziją. Žodžiu, Hitleris norėtų visas šias valstybes padaryti beveik tokiomis, kaip dabar yra Slovakija. Jeigu jos be karo sutiktų su šiais Hitlerio planais, tai galėtų būti nepriklausomos. Ta nepriklausomybė mažai skirtųsi nuo Slovakijos „nepriklausomybės". Vadinasi, savarankiškai negalėtų veikti ne užsienyj nei viduje ir turėtų atiduoti visus savo žemės turtus Berlynui, gaudamos iš jo visus pramonės gaminius.

Bet šiame fronte Hitleris negali veikti vienas. Čia jam ne tik padeda, bet ir trukdo jo ašies kitas galas — Musolinis, kuris nenorėtų, kad Balkanuose įsigalėtų vienas Hitleris, nes Musolinis šiose valstybėse taip pat norėtų gauti duonos, žaliavų ir laisvą rinką savo pramonės gaminiams. Be to, jam svarbu šios valstybės ir politiniu atžvilgiu, kad jos palaikytų jo politinę liniją ir tuo būdu padarytų ją reikšmingesne ir svaresne. Toks abiejų interesų susikirtimas Hitleriui padėtį kiek pasunkina. Dar labiau ją komplikuoja tas faktas, kad Balkanų vastybės tarp savęs nevisai gerai sugyvena. Norint visas savo pusėn pakreipti, reikia jas tarp savęs sutaikyti, išlyginti visus tų valstybių priešingus interesus ir tarpusavio nesusipratimus.

Šiame rajone, kaip žinome, veikia Balkanų Santarvė, kurią sudaro Turkija, Graikija, Rumunija ir Jugoslavija. Tarp šių valstybių visi santykiai geri. Jos, išskyrus Jugoslaviją, labiau linksta prie Paryžiaus—Londono, ypač Turkija ir Graikija ir iš dalies, Rumunija. Bulgarija, nors turi sudariusi su šia santarve nepuolimo sutartį, bet reiškia nemažas pretensijas. Būtent, ji nori atsiimti iš Rumunijos dalį Dobrudžio su Mangalijos uostu, iš Graikijos Dedeagačio uostą, taigi priėjimą prie Egėjaus jūros, na ir dar su Turkija išlyginti sieną.

Šiuos Balkanų valstybių nesusipratimus dėl teritorijų ašis ir stengiasi išnaudoti savo tikslams. Šiuo laiku labiausiai ašis yra susirūpinusi Bulgarija, Vengrija, Jugoslavija ir Rumunija. Tik tas ašies rūpestis ir pastangos čia nelabai derinasi. Vokietija per savo pusiau vasalą Vengriją norėtų įtraukti savo įtakon Rumuniją. Hitleris, be įvairių kitų gėrybių, Rumuniją guodžia, kad jeigu ji susidės su Berlynu, tai jis privers Vengriją atsisakyti nuo Transilvanijos. Tuo tarpu Italija norėtų suvesti Vengriją į artimesnius ryšius su Jugoslavija ir tuo būdu suartinti su Bulgarija ir suardyti Balkanų sutartį. Italija pažada Vengrijai palaikyti jos pretenzijas dėl Transilvanijos ir užtikrina Jugoslaviją, kad nei Vengrija, nei Bulgarija nereikš jokių teritorinių pretensijų. Ir galutinai Balkanų santarvė stengiasi įtraukti į sąjungą ir Bulgariją. Ta sąjunga laikytųsi neutraliai, nuošaliai nuo ašies, kitaip tariant, būtų Londono — Paryžiaus įtakoje. Ši paskutinė pastanga yra, Londono bei Paryžiaus, kad būtų užkirstas kelias ašies įtakoms Balkanuose.

Kuo ši kova baigsis, sunku pasakyti. Šiuo metu kaip tik ir vyksta įtempti diplomatiniai vizitai, pasitarimai, atseit svarbiausiame ašies fronte vedama smarki diplomatinė kova, kurios rezultatai greit paaiškės. *J.*

Kaip bus ginamas Gibraltaras?

Prie Gibraltaro sukoncentruotos ispanų kariuomenės dalys, ispanų ir maurų kariuomenių judėjimai Maroke, Vokietijos karo laivyno išplaukimas į Viduržemio jūrą atkreipė viso pasaulio dėmesį į Gibraltaro uostą, tą nepaprastai svarbų Europos kelių punktą. Kas gi dabar vyksta pačiame Gibraltare?

Londono dienraštis „News Chronicle" Gibraltaro korespdentas plačiai aprašo britų pasirengimus atremti bet kokį galimumą tos uolos puolimą. Anot jo, Gibraltaras yra pasiryžęs atremti savo pečius į sieną ir kovoti. Civiliams gyventojams uždrausta įeiti rajonan, kur virš siaurų gatvių kyšo didžiulių priešlėktuvinių patrankų vamzdžiai. Toms patrankoms pastatyti pagrindai jau buvo pradėti praėjusių metų spalių mėn.

Aš žinau jų tikrą skaičių, — rašo tas korespondentas, bet jis draudžiamas skelbti. Tačiau galiu pasakyti, kad jų yra daugiau, negu būtų reikalinga apginti Gibraltaro uolą nuo staigių, netikėtų ir gausių bombonešių, nežiūrint kurios tautos jie būtų.

Ant debesų apsuptų tos uolos viršūnių yra pastatytos kitos patrankos. Jos yra labiausiai paslėptos ir labiausiai įspūdingos. Čia yra taip vadinamoji „O'Haros baterija". Ši toli šaudančių patrankų baterija yra taip pastatyta, kad, kaip specialistai sako, per keletą minučių ji gali nutildyti vokiečių pastatytas baterijas prie Puntos Blankos į šiaurę nuo Ceutos.

Gibraltaro — Ispanijos pasienis yra stipriai fortifikuojamas. Inžinieriai dirba dieną ir naktį plėsdami aerodramą, kuriame galėtų nusileisti kovos lėktuvai, nes jie nepaprastai būtų svarbūs ginant Gibraltarą. Po kelių dienų jame galės nusileisti ir greičiausi lėktuvai.

Anais laimingais laikais Gibraltaro—Ispanijos siena buvo aptverta tvora. Dabar gi ta tvora yra iš tankių geležinių stulpų, tačiau jie vis dėlto neatrodo, kad galėtų sulaikyti tankus. Ta tvora taip pat išpinta vielomis, per kurias gali būti paleista elektros srovė. Toliau už tos tvoros po lapais yra antra vielų užtvara, už kurios įrengti kulkosvaidžių lizdai ir daugybė antitankinių patrankų. Už jos dar yra trečia užtvara. Visi keliai yra užminuoti ir per kelias minutes gali būti užblokuoti. Kai kur kasamos priešlėktuvinės slėptuvės.

Gibraltaras gali laikytis. Kai kuriose vietose uoste nuleistos grandinės, užkertančios kelią įplaukti laivams. Atplaukia ir išplaukia linijiniai keleivių laivai ir iškelia savo keleivius. Praėjusį penktadienį atplaukė milžiniškas italų laivas „Conte de Savoia", kuris išsodino keletą šimtų „turistų". Visi jie perėjo per sieną į Ispaniją ir negrįžo atgal. Mat, jie nėra „turistai", bet technikai.

Italai, nežiūrint lordo Halifakso lordų rūmuose padaryto paneigimo, tebegabena savo kariuomenę į pietinę Ispaniją.

Aš turiu žinių iš tokių šaltinių, kad ir pats lordas Halifaksas pripažins jų autentiškumą, jog tarp kovo 22 d. ir balandžio 10 dienos italai Kadikse išsodino 800 kareivių, o prieš dvi dienas tame pat uoste dar 600 kareivių.

Gibraltare dabar trūksta duonos ir jos dabar negalima gauti nė vienoj krautuvėj. To priežastis štai kur. Visą duoną nupirko ispanai ir išsigabeno ją į Lincą. Kodėl? Mat, vokiečiams prižiūrint italų ir ispanų kareiviai stato strateginį kelią į Ispanijos Karalienės Kėdę, didelę uolą, dar aukštesnę negu pati Gibraltaro uola. Ant jos viršūnės dabar traukiamos didelio kalibro patrankos. Jų vienintelis tikslas — bombarduoti Gibraltarą, jei prasidės karas". „L. Ž."

KRONIKA

Sukonfiskavo „Aidą"

Vilniaus Miesto Storastijos sprendimu, balandžio 24 dieną sukonfiskuotas „Aido" 48 (130) Nr. už straipsnio „Kodėl nenorima įsileisti raudonosios armijos" dalį.

Konfiskavimas įvykęs vėlų vakarą, kada jau beveik visi egzemplioriai buvo atspausdinta, todėl antroji laida teko išleisti ir skaitytojams išsiųsti žymiai vėliau, negu visuomet.

Stengiamasi leisti jaunimo laikraštį

Teko sužinoti, kad šiomis dienomis įteikta Vilniaus Miesto Storastijos įstaigai pranešimas, kad Vilniuje norima leisti jaunimui skiriamas savaitinis iliustruotas laikraštis „Jaunimo Kelias".

Tikimasi, kad šį kartą toks laikraštis nebūsią draudžiama leisti.

Jaunųjų menininkų pasirodymas

Balandžio 29 d. Vytauto D. gimnazijos salėje bus jaunųjų menininkų pasirodymas. Pasirodymo programoje numatyta koncertinė dalis, tautiški šokiai, baletas ir choras.

Pasirodymą rengia mokytojai E. Palevičiūtė, J. Kazlauskaitė, J. Sinius, M. Jarpolkevičius.

Mokinių tėvai ir globėjai prašomi atsilankyti.

Pradžia 7 val. vakarą.

Zitiečių metinė šventė

Balandžio 27 d. bus Vilniaus Lietuvių Šv. Zitos Draugijos metinė šventė. Tą dieną iš ryto 5 val. 30 min. šv. Mikalojaus bažnyčioje bus atlaikytos pamaldos, o balandžio 30 d. (sekmadienį) Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje bus surengtas vakaras.

Dėl Daugėliškio pieninės

Balandžio 24 d. Vilniaus Žemės Ūkio Rūmai buvo pasikvietę Daugėliškio lietuvių pieninės valdybos ir tarybos atstovus, kuriems pasiūlė pieninę Daugėliškį likviduoti ir susijungti su nelietuvių vedama pienine Ignaline. Pieninės atstovams nesutikus tai padaryti, Rūmų vadovybė siūlė Ignalino ir Melagėnų pieninėms užleisti kai kurias Daugėliškio pieninės filijas (pieno nugriebimo punkus) ir didelį savo rajono plotą. Atstovai ir šio pasiūlymo priimti nesutiko, motyvuodami tuo, kad jie be žinių sutikimo šitokių kooperatinės pieno perdirbimo bendrovės reikalų spręsti negali.

Kaip žinia, Daugėliškio pieninė yra viena didžiausių ir geriausiai veikiančių pieninių ne vien Vilniaus, bet ir Naugardėlio vaivadijoje.

Studentų susirinkimas

Balandžio 30 dieną šaukiamas Vilniaus Lietuvių Studentų Sąjungos narių eilinis susirinkimas, kuriame bus paskaitytas stud. Miros Veleckaitės referatas tema „Vokiečių rasizmo teorija" ir aptariami bėgamieji Sąjungos reikalai. Susirinkimas įvyks 15 valandą Sąjungos bute.

Vilniaus statyba

Atėjus pavasariui, Vilniuje pradėta statyti nauji namai. Lenkų laikraščiai rašo, kad atitinkamos įstaigos yra davusios leidimus šią vasarą Vilniuje ir jo priemiesčiuose pastatyti 37 naujus gyvenamuosius namus. Iš to skaičiaus 6 namai bus mūriniai, 10 namų pusiau mūriniai, kiti — mediniai, kurie būsią statomi priemiesčiuose ir Magistrato kolonijoje.

Pernai Vilniuje ir jo priemiesčiuose mūrinių, pusiau mūrinių ir medinių namų pastatyta 40, šiemet numatoma pastatyti apie 50.

Vilniaus „Varpo" choras turi naują vedėją

Kaip žinia, ligi šiol Vilniaus „Varpo" chorui vadovavo jo įstei gėjas ir nuolatinis dirigentas kompozitorius Julius Sinius. Dabar J. Siniui pasiryžus išvažiuoti tolimesnėms studijoms, „Varpo" choro vadovybė paprašė chorui vadovauti ilgametį ankstyvesnių Vilniaus lietuvių chorų organizatorių ir vadovą buv. Vytauto Didžiojo gimnazijos muzikos ir dainavimo mokytoją Anteną Krutulį.

Choro vadovybę A. Krutulys iš J. Siniaus perėmė balandžio 25 dieną.

Naujajam dirigentui vadovaujant pirmasis „Varpo" choro bandymas įvyks balandžio 28 dieną (penktadienį) 19 val. 30. min.

Bus registruojami svetimšaliai

Vilniuje išlipinti skelbimai, kad šių metų gegužės 10 dieną bus pradėta imti į kariuomenę 1918 metais gimę naujokai. Ryšium su tuo Vilniaus Magistrato karinis referatas pradėjo registruoti ir tuos 1918 metais gimusius naujokus, kurie neturi nei Lenkijos, nei kurios kitos valstybės pilietybės ir gyvena Vilniaus mieste.

Tai esanti bene pirmoji naujokų svetimšalių registracija.

Tas pats magistrato karinis referatas jau pradėjo išsiuntinėti pakvietimus tiems 1913 — 1917 metais gimusiems vyrams, kurie iki šiol nebuvo kariuomenėje. Dabar jie esą šaukiami atlikti pagalbinę tarnybą kariuomenėje.

Šiemet gegužės 1 dieną eisenų nebus

Iki šiol beveik kasmet gegužės 1 dieną Vilniaus socialistų ir darbininkų organizacijos ruošdavo Vilniaus gatvėmis paradus, eisenas, mitingus ir kt. Šiemet taip pat buvo pasiryžę suruošti panašias demonstracijas. Tuo reikalu balandžio 25 d. organizatoriai buvo Vilniaus Miesto Storastijos įstaigoje ir prašė leidimo. „Goniec Poranny" rašo, kad storasta jiems atsakęs neigiamai ir todėl esą galimas dalykas, kad šiemet gegužės 1 dieną Vilniuje eisenų nebus.

Paskutinis Klaipėdos šaulių choro koncertas

Klaipėdoje veikė stiprus šaulių choras, kuris dažnai rengdavo dainavimo koncertus ne vien Klaipėdoje, bet ir visame krašte. Dabar Klaipėdą užėmus vokiečiams, choristai turėjo iš Klaipėdos išsikelti.

Balandžio 23 dieną Kaune buvo to Klaipėdos šaulių choro paskutinis koncertas, nes toliau choras veikti jau nebegalės — jo choristai turės išsiskirstyti po visą kraštą.

Choras koncertą pradėjo „Lietuviais esame mes gimę" ir pabaigė tautos himnu. Dainavo įspūdingai. Daug dainų turėjo po du kartu dainuoti. Be to, koncerte dar dainavo solistai Baltrušaitis ir Bacevičius.

Po koncerto chorą sveikino ir kartu atsisveikino Kauno organizacijų atstovai. Linkėta išsiskirsčius po visą kraštą ir toliau būti prisirišusiems prie lietuviškos dainos. Visiems choro dalyviams prisegta gėlių. Choro dirigentas Mikulskis taip pat gavo gėlių.

— Balandžio 25 d. Kaune staiga mirė Vytauto Didžiojo Universiteto prorektorius, medicinos profesorius *Juozas Blažys.*

— Kaune atidaryta italų meno savaitė. Jos atidaryme dalyvavo Valstybės Prezidentas, ministrai, Italijos pasiuntinybė Kaune ir daug lietuvių ir italų menininkų.

— 18 000 Lietuvos ūkininkų pareiškė norą sukultūrinti savo nusausintas žemes. Nusausintas žemes kultūrinantiems ūkininkams vyriausybė per Žemės Ūkio Rūmus teikia pašalpas.

— Lietuvos valstybėje paskelbus pavardžių atlietuvinimo įstatymą, daugelis lietuvių duoda vidaus reikalų ministerijai pareiškimus, prašydami atlietuvinti surusintas pavardes.

— Vytauto Didžiojo Universiteto studentai yra įsteigę gana gerą ir veiklų akademinį teatrą, kuris jau gražiai užsirekomendavo Kaune. Dabar šis teatras ruošia eilę vaidinimų provincijoje.

— Klaipėdos kraštą atskyrus nuo Lietuvos naujajam Lietuvos Vokietijos pasieny prasidėjusi kontrabanda. Iš Žemaitijos ypač pasireiškė arklių ir sviesto kontrobanda. Vokiečiai dėl to sustiprinę pasienio sargybą.

Vokietija nepatenkinta

Vokietija, kaip žinia, ryšium su Amerikos prezidento Ruzvelto už klausimu, kreipėsi į kai kurias savo kaimynes valstybes su užklausimu, ar jos nesijaučia saugios ir ar tikisi Vokietijos užpuolimo. Tokį užklausimą buvo gavusi ir Lietuvos vyriausybė, į kurį ji atsakė, kad Lietuvos ir Vokietijos santykiai sutvarkyti š. m. kovo 22 d. sutarimu, būtent: to susitarimo 4 punkte abi valstybės pasižadėjo nepavartoti ginklo viena prieš antrą.

Lietuvos atsakymas Vokietijai nepatikęs, ji tikėjosi geresnio atsakymo. Lietuvos vyriausybės nurodymas į kovo 22 d. susitarimą kaip tik primena Vokietijos grobuonišką pasielgimą Lietuvos atžvilgiu. Mat, pirmuose to susitarimo punktuose kalbama apie Klaipėdos krašto atplėšimą nuo Lietuvos ir toks priminimas turįs parodyti pasauliui, kaip Vokietija elgėsi ir kaip ji galinti dar pasielgti su savo mažesniais kaimynais.

Albanija Italijai

Anglija ir Italija, berods, jau susitarė Ispanijos reikalu. Musolinis bene pasižadėjo atšaukti paskutiniosius savanorius iš Ispanijos tuojau po iškilmingo kariuomenės ir gen. Franko įžygiavimo Madridan. Tas paradas būsiąs gegužės 15 d. Dar prieš tai italų kariuomenės daugumas jau būsią išvežta iš Ispanijos.

Paskutiniu metu paaiškėja, kad Musolinio nusileidimas Anglijai įvyko dėl to, kad Anglija jau pakeitė savo nusistatymą Albanijos reikalu.

Anglija atšaukė iš Rymo savo ambasadorių Pertą ir paskyrė naują. Naujasis Anglijos ambasadorius įteiksiąs savo skiriamuosius raštus Viktorui Emanueliui, kaipo Italijos ir A l b a n i j o s karaliui ir Etiopijos imperatoriui. Tokiu būdu Anglija viena pirmųjų pripažįsianti Albaniją Italijai.

Iš Amerikos lietuvių gyvenimo

Jungtinėse Amerikos Valstybėse, New Jorko mieste, ruošiama viso pasaulio paroda. Joje savo atskirame pavilione pasirodys Lietuva ir Amerikos lietuviai. Parodos proga rugsėjo 10 dieną bus paskirta vien lietuviams. Tos dienos iškilmėse Amerikos lietuviai ketina plačiai pasirodyti. Jau yra sudarytas Lietuvių Dienos Komitetas, kuris artimai bendradarbiauja su Lietuvos atsakingais asmenimis, rūpindamasis, kad lietuvių amerikiečių pasirodymas praeitų reikiamu rimtumu ir užtikrintu pasisekimu.

Lietuvių dienos iškilmių programoje yra numatytas 3 000 žmonių choro koncertas. Be to, bus atskirai pasirodyta ir su lietuvių tautiniais šokiais, kurių mokyti nuvažiavo iš Lietuvos mokytoja Baronaitė.

Parodoje rengiamose lietuvių iškilmėse pasirodys ir iš Kauno nuvykęs Vytauto Didžiojo Universiteto studentų choras. Amerikos lietuviai rūpinasi, kad šis choras galėtų aplankyti bent kelias amerikiečių lietuvių kolonijas ir ten surengtų atskirus lietuviškų dainų koncertus.

Lietuvių pasirodymo reikalu Amerikos lietuvių laikraščiai veda plačią propagandą. Jie ragina savo tautiečius visais būdais prisidėti ir užtikrina, kad lietuviai pasirodysią su dideliu pasisekimu.

Klaipėda jau pasigendanti „lietuviškų" laikų

Iš Klaipėdos pranešama, kad visų sričių gyvenimas Klaipėdos krašte, po jo atplėšimo nuo Lietuvos, per trumpą laiką žymiai pasikeitė. Apie gyventojų pasitenkinimą ar nepasitenkinimą dar sunku kas nors tikro pasakyti. Aršieji vokiečiai ir savokietėję lietuvininkai, kurie siekė krašto atjungimo, tuo tarpu tebereiškia gerų vilčių ateičiai. Lietuvių, grynųjų klaipėdiškių, padėtis nepavydėtina. Jie jaučiasi esą antraeiliais piliečiais. Kai kuriems lietuviams laukininkams paskirti vokiečiai—komisarai, jų gyvenimo ir ūkių prižiūrėtojai. Laukininkai jau neturi teisės laisvai savo gaminius rinkose parduoti, o turi vežti į valdiškus sandėlius ir atiduoti už valdžios nustatytą kainą. Tokia kaina yra aukštesnė, negu buvo anksčiau, bet ir ūkininkų išlaidos yra atitinkamai padidėjusios. Tuo tarpu ūkininkai dar negali apskaičiuoti, ar naujoji jų padėtis suteiks kurių nors medžiaginių palengvinimų.

Miesčionims gyvenimas aiškiai yra pasunkėjęs. Maisto produktai yra dvigubai—trigubai pabrangę, o uždarbiai tiktai nežymiai tepakilo. Uostas apmiręs. Namų savininkai negauna išsiuštėjusiems butams naujų nuomininkų. Pramonės įmonių veikimas susilpnėjęs. Tačiau bedarbių visai nėra, nes vokiečių valdžia Klaipėdos pajūryje vykdo stambius tvirtovės įrengimo darbus; be to, paskirta lėšų pelkių sausinimams, Nemuno pylimų sutvirtinimams ir kitiems viešiesiems darbams. Ūkininkai labai nusiskundžia lauko darbininkų trūkumu. Likusieji krašte lietuviai darbininkai keliasi atgal į Didžiąją Lietuvą.

Lietuvių tautinis kultūrinis gyvenimas ir veikimas visai sustojęs. Lietuviškos mokyklos panaikintos, draugijos uždarytos, spauda likviduota.

Klaipėdos krašto lietuviai norėtų turėti nors vieną gimnaziją ir keliolika pradžios mokyklų. Mokytojų užtektų, nes krašte yra likę vietinių lietuvių mokytojų, kurie dar bedarbiauja. Taip pat norima įkurti visus lietuvius vienijančią organizaciją. Bet tuo tarpu apiuosius yra spaudos reikalas Klaipėdos lietuviai jau daro dabar žygių pradėti leisti dienraštį, kuris būtų spausdinamas vėl pradėjusioje veikti „Ryto" lietuviškoje spaustuvėje.

Tuo tarpu vėl Lietuvos eksportas ir importas eina per Klaipėdos uostą, nors žymiai siauresnėse ribose.

Įvairu-įdomu

Čekoslovakija-didelių žemės turtų ir pramonės šalis

Buvusioji Čekoslovakija buvo labai pramoninga šalis.

Į vakarus nuo Prahos yra Be rauno kraštas, iš kurio kiekvienais metais buvo iškasama iki 500 000 tonų geležies rūdžių. Į šiaurę nuo Prahos yra didelės Kladno anglies kasyklos, kurių metinė gamyba siekia 2.000.000 tonų akmens anglių. Tokios pat didelės anglies kasyklos yra prie Moravijos Ostravos. Čia kiekvienais metais iškasama akmens anglių nuo 8 000 000 iki 10.000 000 tonų. Čekoslovakijos alaus pramonė kiekvienais metais pagamina 8 000.000 hektolitrų alaus. Tuo būdu Čekoslovakijos alaus pramonė yra trečioje vietoje po Vokietijos ir Belgijos Pribrane per metus pagaminama 100.000 tonų švino ir sidabro. Moldavijos srityje yra aukso.

Bohemijoje ir Moravijoje yra 1.000.000 arklių jėgų vandens energijos. Koks tai yra kiekis, galima įsivaizduoti jau iš to, kad Vokietija tokios energijos teturi tik 2 kartus daugiau. Prie Dobnanų, pietų Moravijoje, kiekvienais metais iškasama nuo 2.000 000 iki 3.000 000 tonų rudųjų anglių.

Bohemija ir Moravija kas metai užaugina 15 000 000 dvigubų centnerių kviečių ir 60.000.000 dvigubų centnerių cukrinių runkelių. Čekijoje yra miškais apaugę 4 600.000 ha. Iš tų miškų kiekvienais metais gaunama 12.000.000 kubinių metrų medžiagos. Bohemija ir Moravija su visais kitais kraštais jungia 38 geležinkelių linijos.

Čekoslovakijos bankas turėjo apie 2,600.000.000 aukso čekų kronų atsargos. Nors buvo skelbiama, kad Čekoslovakija teturėjo tik 1.300 lėktuvų, tačiau specialistai teigia, kad lėktuvų būta iki 2.000. Be to, Čekoslovakija turėjo labai daug ginklų ir gerai ga'ėjo apginkluoti 1.300.000 vyrų kariuomenę.

Eifelio bokštui 50 metų

Kovo 29 d. sukako 50 metų, kaip pastatytas garsusis Paryžiaus Eifelio bokštas, turįs 300 metrų ir ilgai buvęs aukščiausiu pasauly pastatu. Sukaktuvės buvo pažymėtos iškilmingu aktu, kuris įvyko Eifelio bokšto pirmoj aikštelėj. Fransua Karno, prezidento Sadi Kardo anūkas, įkėlė į bokštą Prancūzijos vėliavą, kurią 1889 m. įkėlė pats bokšto statytojas inžinierius Eifelis, dalyvaujant tuometiniam prezidentui Sadi Karno. Eifelio bokštą statant, buvo daug pranašavimų, kad tas bokštas negalės išlaikyti, kad jis grius ir pridarys daug nelaimių. Bet Eifelio bokštas gražiai išlaikė 50 metų ir tebėra viena didžiausių Paryžiaus įžymybių.

Frakuotas Holyvudo batų valytojas

Herbertui Devisui Holivude buvo sunkios dienos. Jis pradėjo gatvėje valyti batus. Tačiau nedaug žmonių kreipėsi į jį, prašydami patarnavimo. Bet Devisas buvo tikras amerikietis ir todėl jis sugalvojo išeitį. Pasiskolino pinigų, nusipirko fraką, cilindrį ir gražų lietsargį su paauksuota rankena. Žodžiu, Devisas apsirengė taip, kaip dėvi kino žvaigždės per balius ir atsistojo taip apsirengęs batų valyti. Toks nepaprastas batų valytojas tuoj atkreipė į save kino žvaigždžių dėmesį ir dabar jam darbo netrūksta. Juo labiau, kad kino žvaigždės, ir vyrai ir moterys, stengiasi būtinai nusifotografuoti tuo metu, kai frakuotasis batų valytojas blizgina jiems batus.

Redakcijos atsakymai

Skaitytojui Su Tamstos pareikštomis mintimis sutinkame, išskeltąj trukumą vėliau panagrinėsime. Tik kodėl Tamsta nenori pasakyti savo pavardės ir paduoti adreso? Ar nepasitiki?

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA:
Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59.
Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai.
Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Užsienyje dvigubai.
Skelbimų kaina: Už keturtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas Liudvikas Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius Vincas Budrevičius.